

BESZÁMOLÓ

A Magyar Földrajzi Társaság
HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK

1979

évi működéséről

BUDAPEST

1980

B e s z á m o l ó

A Magyar Földrajzi Társaság HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK

1979. évi működéséről

Összeállították: dr Dezsényi János szakosztályi elnök
Dezsényi Ágota
ifj. Kalmár László
Karlócai Miklós szakosztályi titkárok

Műszaki szerkesztő: Józsa Sándor
Grafika: Arno Puskás
Fotó: Tálósz Zoltán

Budapest
1980

I S S N   0 2 0 9 - 8 1 8 0

A BESZÁMOLÓ elkészült:

Budapest, 1980. augusztus hó 20-án.

T A R T A L O M

	oldal
SUMMARY.....	7
SOMMAIRE.....	8
ZUSAMMENFASSUNG.....	9
SOMMARIO.....	10
ÖSSZEFOGLALÓ.....	11
 I. RÉSZ SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK	
Előszó.....	15
Előadókülések	
HORVÁTH Magda dr	
Középkaukázus a virágfotós szemével....	17
DEZSÉNYI András	
Afganisztán 1977-78.....	19
RUTKIEWICZ, Wanda /Lengyelország/	
Fenn voltam a Mount Everesten.....	21
DIEMBERGER, Kurt /Ausztria/	
A Manoa Loától a Mount Everestig.....	23
ORBÁN Pál, BERZI László	
Atlasz expedíció 1978.....	26
BENEDEK István dr	
Normálisak-e a hegymászók?.....	30
SZÉP Jenő ifj.	
Sziria 1977.....	32
DABASI-SCHWENG Loránd dr /Svájc/	
Utazások Közép- és Dél-Amerikában /táj, néprajz, régészet/.....	33
POGÁCSÁS György, PÉRÓ Csaba, KÁDAS Sándor dr	
Az Elbrusz első téli magyar megmászása 1979	

PUSKÁS ELEMÉR dr

Isole Eolie vulkán-szigetek 1978-79.....	37
Hazai utakon.....	40
Magashegyi rádióelőadások.....	43
- a Mount Everest jubileuma	
- az ismeretlen Fán hegység	
- Wanda Rutkiewicz az Everesten	
Vendégeink a Televízióban.....	44
Baráti Hegymászó Klubok.....	45
Értékes aláírások.....	46
Tagjaink írásai a "HEGYMÁSZÓ"-ban.....	47
Nesztorok köszöntése.....	48
- Beranek Ferenc 80. és	
- Németh Albert valamint	
- dr Szelényi Gusztáv 75.	
születésnapja alkalmából	
Személyi dolgok.....	49
- Bucsek Henrik kitüntetései	
Wachter emléktábla.....	50
In memoriam.....	61
- dr Bertalan Károly	
- Fábry József	
- Perjés Sándor	
- dr Sebeszta Vilma	
- dr Schermann Szilárd	
- dr Tulogdi János	
Beszámoló '77 és '78	65
Uj tagjaink	65
II. RÉSZ TAGJAINK MAGASHEGYI TURÁI	
K á r p á t o k	
Magas Tátra.....	69
Alacsony Tátra.....	74
Nagy és Kis Fáttra	74
Liptói havasok, Árvai magura.....	75

Szádelői völgy.....	76
Radnai havasok.....	77
Kelemen havasok.....	77
Görgényi havasok.....	78
Gyergyói havasok.....	78
Csalhó.....	78
Sárvulkánok.....	79
Királykő.....	79
Fogarasi havasok.....	80
Paring.....	81
Bihari hegység.....	81
B a l k á n f é l s z i g e t	
Pirin.....	81
Prejn.....	82
Komovi.....	82
Sar Planina.....	83
Rodope.....	83
N y u g a t i A l p o k	
Mont Blanc.....	83
Berner Oberland.....	84
Wallis.....	87
Bernina.....	88
Ortler.....	89
K e l e t i A l p o k	
Arlberg.....	89
Ötztali Alpok.....	89
Stubai Alpok.....	90
Berchtesgadeni Alpok.....	90
Magas Tauern.....	90
Schladmingi Alpok.....	91
Juli Alpok.....	91
D o l o m i t o k	92
K a u k á z u s	
Alkér András összefoglalása.....	92
E g y é b	
Spitzbergák.....	96
Skandinávia.....	96
Elbai homokkövek.....	97
Stromboli.....	98
Kréta.....	98
Madagaszkár.....	98

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

AIGUILLE de BIONASSAY ÉK-i fala

4052 m

S U M M A R Y

This 1979 Report of the Mountain Climbing Section of the Hungarian Geographical Society consists of two parts.

The first part gives an account on the home events of the Section. Some more interesting of the 12 lectures delivered were

- the presentation of the polish Wanda Rutkiewicz and the austrian Kurt Diemberger. The subject of both performances was the successful Mount Everest climbing in the preceeding year. The two lecturers were the firsts in Hungary who had been standing on the Top of the World;
- the report on the Hungarian Atlas Expedition '78 in Africa;
- the discourse on the first successful winter climbing of the highest peak of the Caucasus, the Elbrus by hungarians in 1979.

The Report describes the TV interviews made with the foreign lecturers; the radio-talks of the members about high mountains; the titles of the articles published in the journal "Climber" written also by members. A photocopy shows the signature of the 70 climbers who attended at the unveiling of the Wachter memorial tablet in the High Tatras in 1909.

The second part summarizes the high-mountain tours of the Section Members. Though the number of the tours in the Western Alps have been increased - members stood on 27 occasions above 4000 meter -, most of the tours were still directed to the High Tatras and the Carpathians. Some exotic tours were made on the Spitsbergen and on Crete.

/KARLÓCAI Miklós/

S O M M A I R E

Le compte rendu de l'année 1979 de la Section d'Alpinistes de la Société Hongroise de Géographie se compose de deux parties.

La première partie fait connaître les événements internes de la vie de la Section.

Parmi les 12 soirées de conférence les plus marquantes étaient sur:

- Le rôle joué par nos invités à Budapest: Wanda Rutkiewicz /Pologne/ et Kurt Diemberger /Autriche/. Tous les deux ont relaté leur ascension réussie du Mont Everest de l'année précédente. Jusqu' à présent aucun conférencier venant en Hongrie n'avait posé le pied sur le sommet des sommets de notre Terre.
- L'expédition hongroise de l'Atlas africain en 1978 et - la première ascension hongroise, en hiver, du plus haut sommet du Caucase, l'Elbrous /1979/.
- Le compte rendu fait connaître à la télévision le rôle de nos invités étrangers, et, à la radio, les conférences de nos membres au sujet des hautes montagnes et les titres de leurs articles parus dans le mensuel "Alpinisme". On peut voir en photocopie les signatures des 70 alpinistes qui apparurent en 1909 dans le Haut-Tatra lors de l'inauguration du tableau commémoratif "Wachter".

La deuxième partie fait connaître les excursions de nos membres en hautes montagnes. Quoique le nombre des touristes dans les Alpes occidentales ait augmenté - nos membres ont atteint 27 fois les sommets de plus de 4000 m - la plupart ont néanmoins été dans le Haut-Tatra et dans les Carpates.

- Parmi les endroits moins fréquentés nous mentionnons les excursions faites au Spitzberg et dans l'île de Crète.

/SBORDONE Elisabeth/

Z U S A M M E N F A S S U N G

Die Zusammenfassung über die Tätigkeit der Bergsteigersektion der Ungarischen Geographischen Gesellschaft im Jahre 1979 besteht aus 2 Teilen.

Teil I. behandelt die inländischen Sektionereignisse.

Aus den 12 Vortragsabenden waren folgende beachtlich:

- Die Vorträge von Wanda Rutkiewicz, unseres polnischen und von Kurt Diemberger unseres österreichischen Gastes in Budapest. Beide haben über ihre, voriges Jahr stattgefundene, erfolgreiche Mount Everest-Expedition berichtet. Sie waren die ersten Vortragenden, die am höchsten Punkt unserer Erde standen.
- Die ungarische Expedition nach Afrika, ins Atlasgebirge /Marokko/ im Jahre 1978.
- Die ungarische Erstbesteigung von Elbrus, des höchsten Gipfels im Kaukasus, im Winter 1979.

Die Zusammenfassung macht die Berichte, unserer ausländischen Gäste im ungarischen Fernsehen, die Vorträge unserer Mitglieder im Rundfunk über die Hochgebirge und ihre im Fachzeitschrift veröffentlichte Artikel bekannt. In Fotokopie sind die Unterschriften der 70 Bergsteiger zu lesen, die im Jahre 1909 in der Hohen Tatra bei der Enthüllung des Wachters--Gedenktafels erschienen sind.

Teil II. fasst die Touren unserer Mitglieder in den Hochgebirgen zusammen. Obwohl sich die Zahl der Bergsteiger, die in Westalpen Touren gemacht haben, erhöhte - 27 mal standen unsere Mitglieder an Gipfeln, die höher sind als 4000 m - bilden die Karpaten und die Hohen Tatra vorwiegend das Reiseziel.

Aus dem seltener aufgesuchten Orten heben wir die Touren auf Spitzbergen und auf der Insel Kreta hervor.

/DEZSÉNYI Ágota/

S O M M A R I O

Il Resconto dell'anno 1979 della Sezione di Alpinisti della Società Ungherese di Geografia consta di due parti.

Nella I^a parte vengono trattati gli avvenimenti nostrani. Dalle 12 conferenze erano di speciale rilievo:

- la visita della polacca Wanda Rutkiewicz e dell'austriaco Kurt Diemberger a Budapest. Tutti e due davano conto della loro scalata coronata di successo sul Mount Everest dell'anno scorso. Finora non è venuto in Ungheria nessuno degli scalatori - arrivati sul punto più alto della Terra - a tenere una conferenza;
- la spedizione degli ungheresi nel 1978 sulla Montagna Atlante in Africa e
- la prima scalata d'inverno degli ungheresi sull'Elbrus nel Caucaso nel 1979.

Il Resconto fa conoscere il ruolo dei nostri ospiti stranieri sulla TV, le conferenze tenute dai nostri membri nella radio che si riferivano sulle alte montagne, ed il titolo dei loro articoli sulla rivista "Scalatore". In una copia fotolitografata sono da leggere le 70 firme degli scalatori presenti nel 1909 nel Tatra Alto in occasione dell'inaugurazione della lapide dello scalatore disastroso Wachter.

La II^a parte è dedicata alla descrizione delle scalate in montagna alta dei nostri membri. Benché il numero degli scalatori nelle Alpi Occidentali sia aumentato - 27 volte sono riusciti i nostri membri ad arrivare sulle cime oltre a 4000 m - la maggior parte dei turisti frequenta il Tatra Alto ed i Carpazi.

Dai posti meno frequentati sono da rilevare i viaggi turistici sull'Isola di Creta e le montagne dell'arcipelago Svalbard /detto anche Spitzbergen/.

/GÖRGÉNYI Andrásné/

Ö S S Z E F O G L A L Ó

A Magyar Földrajzi Társaság HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK
1979 évi Beszámolója két részből áll.

Az I. rész a szakosztály életének hazai eseményeit ismerteti.

A 12 előadást közül kiemelkedő volt:

- Wanda Rutkiewicz lengyel és Kurt Diemberger osztrák vendégünk budapesti szereplése. Mindketten előző évi sikeres Mount Everest megmászásukról számoltak be. Magyarországon előttük nem járt olyan előadó, aki Földünk legmagasabb pontján állt volna.
- a magyarok 1978 évi afrikai Atlasz expedíciója és
- a Kaukázus legmagasabb csúcsa, az Elbrus 1979 évi első magyar téli megmászása.

A beszámoló ismerteti a külföldi vendégek TV szerepléseit, tagjaink rádió előadásait a magas hegyekről, és a "Hegymászó" folyóiratban megjelent írásaik címét. Fotómásolatban olvasható annak a 70 hegymászonak az aláírása, aki 1909-ben a Magas Tátrában a Wachter emléktábla leleplezésénél megjelent.

A II. rész a tagok magashegyi útjairól ad ismertetést. Bár emelkedett a Nyugati Alpokban túrázók száma, - 27 alkalommal álltak tagjaink 4000 m-nél magasabb csúcson - mégis legtöbben a Magas Tátra és a Kárpátokban jártak. A ritkábban felkeresett helyek közül kiemeljük a Spitzbergák és a Kréta szigetén tett turákat.

/DEZSÉNYI János/

THE HISTORY OF THE

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK

REVOLUTIONARY WAR

ROCHFORT-GERINC beszállás

4015 m

E L Ő S Z Ó

Az 1979-es év Szakosztályunknál az Everest jegyében zajlott. Korábban sosem járt Magyarországon olyan hegymászó, aki állt volna a Föld legmagasabb pontján. Ezévből viszont - Társaságunk meghívására - két külföldi előadó is eljött hozzánk, hogy előadást tartson személyes Everest-élményeiről.

Wanda Rutkiewicz kiváló lengyel hegymászónő volt az első. Patinás mászómultjának köszönhetően meghívták a nyugatnémet Everest-expedícióba. A rossz időjárás miatt úgy tűnt, hogy nem fognak feljutni a csúcsra. De Wandát hegymászó vére nem hagyta nyugodni, s jobb híján elindult a könnyebb, szintén nyolcezres Lhotséra. Másnapra meglepetésként jó idő lett, így a Déli Nyeregből mégis az Everestre folytatták az utat. A csúcs előtti gerincélen saját félelmét leküzdve egyedül mászott át, s kora délután - első európai nőként - fent állt élete első, s egyben legmagasabb nyolcezres csúcán.

Kurt Diemberger, régi kedves hegymászó barátunk volt a másik előadó, és tőle szintén a Csomolungmáról hallottunk. Kurt nyolcezreseinek száma 1979-ben ötre nőtt, s mivel ebből kettő első megmászás, rekordja utolérhetetlen. Őt a franciák hívták meg Everest-expedíciójukba filmesnek. Kurt óriási mászórutinja és a franciák kitűnően, elegendő pénzzel szervezett expedíciója nagy élménnyé tette az utat. A csúcson ragyogó napsütésben, szélcsendben másfél órát töltöttek, oxigénpalack használat nélkül. Filmeztek, s közvetlenül Párizsba rádióztak.

Az a magávalragadó előadói stílus, ahogyan Kurt elbeszélte az Everest-mászás epizódjait, a zsúfolt hallgatóságot is felemelte abba a nemesebb világba, ahol tisztább a levegő, szebben süt a Nap, nagyobb a csend, s az ember megérez valamit a Fenségesből.

/KARLÓCAI Miklós/

ELŐADÓÜLÉSEK

1979-ben 12 előadást tartott szakosztályunk.

Ebből 6 előadáson szakosztályi tagok

1 előadáson hazai vendég

5 előadáson külföldi vendég szerepelt.

A szakülések helye a következőképpen oszlott meg:

B u d a p e s t e n

6 esetben az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Tanszék Lóczy terme /VIII. Kun Béla tér 2/

3 alkalommal a TIT Természettudományi Stúdió nagyterme /XI. Bocskai út 37/

1 nagy előadás az Uránia Filmszínházban /VIII. Rákóczi út 21/

D e b r e c e n b e n

a Kossuth Lajos Tudományegyetem Földrajzi Tanszékével és a TIT-tel közös rendezésben, a Főpályaudvar nagy előadótermében

M i s k o l c o n

a Miskolci Alpin Club-bal közös rendezésben a Molnár Béla Ifjúsági és Úttörőház nagytermében

A 12 előadáson megjelent 2626 fő, ez átlag 218 résztvevőt jelent. /Előző évi átlag 112 fő./

Dr. Horváth Magda: A Közép-Kaukázus a virágfotós szemével

Lóczy terem 1979. január 5.

Hallgatóság: 38 fő

Az előadó MFT tag, az Országos Onkológiai Intézet tudományos főmunkatársa, sugárbiológus, kandidátus, a rákkutatásban dolgozik. Szenvedélye a hegymászás. Európa hegyvidékeinek nagyrészt bejárta, a Pireneusoktól Norvégiáig. Hatszor az Alpokban /Mont Blanc, Matterhorn/, kétszer a Kaukázusban túrázott. Többször látogatott el a Kárpátok különböző vidékeire és a Juli Alpokba.

x x x

1960-ban jártam először a Kaukázusban, a Magyar Természetbarát Szövetség által rendezett túrával. A Ny-Kaukázus vidékével ismerkedtünk akkor, a vendéglátók "turista"-ként kezeltek, s mivel a szovjet sporttársak éles határvonalat vonnak alpinista és turista között, nekünk korlátolt mozgási lehetőségünk volt. Voltak, akik ezért lázadoztak is. Ennek ellenére csodás látnivalókban volt részünk, sokan akkor láttunk először magas hegységet. Az Alpokba csak később jutottunk el. Nem csoda, ha éveken át visszavágyódtunk a hófödte ormok közé.

Tizenhét év telt el, míg 1977-ben újra sikerült eljutnom a Kaukázusba, ezúttal a Közép-Kaukázusnak Elbrusz-vidékére, ugyancsak Szövetségi túrával, de már alpinista csoport tagjaként. Ezúttal mozgási korlátozásban nem volt részünk, legfeljebb ésszerű tanácsokat kaptunk a vendéglátóktól.

Engem a nagy teljesítményektől sajnos két tényező visszatartott. Egyik a kedvezőtlen időjárás, amely a magyar csoportot éppen a komolyabb vállalkozásoknál sújtotta, a másik pedig az a tény, hogy a csoport, melynek tagja voltam, fiatal, 30 év alatti hegymászókból állt, én voltam az egyetlen nő, és koromat illetően veteránnak számítottam. Komótosabb mozgásommal nem kí-

vántam a fiatalok gyors tempóját lassítani, ezért néha korábban idnultam el, vagy nem mindig tartottam velük, amikor extrém feladatokra vállalkoztak.

Még így sem jártam rosszul, mert olyan látnivalókban volt részem, amelytől a csúcsokat ostromlók sokszor el-
esnek, és ez a látnivaló főleg a Kaukázus csodálatos virágpompájában nyilvánult meg. Ritka magashegyi növényekkel találkoztam, melyek csak a Kaukázusban fordulnak elő, az Alpokban hiába keressük őket. A legszebb látnivalók közé tartozott a fehér rhododendron, a különleges apró és nagy növésű enciánok, és az egyetlen sárga színű őszi crocus. Szorgalmasan végigfényképeztem ezeket az Adil-Szu völgyében, a Dzsantugan impozáns csúcsa alatti kétnapos táborozásunk alatt. Ennek a nagyszerű hegynek piramis alakú formája erősen emlékeztet a Matterhornra. Gazdag virágmezők terülnek el a Cseget gerince alatt, a Donguz-Orun és Nakra-Tau előlejtőin, a Tyerszkol völgyben, az Azau-szálloda körül a Bakszan impozáns forrásvidékén. A virágfotózt mindig lelkesíti, ha a hóborította csúcsok környezetében szép magashegyi virágokat fényképezhet.

Az Elbrusz annál kevésbé jelentett élményt a fotósoknak és hegyjáróknak. 3500 m alatti, hőtől mentes lejtője törmelékközből áll, még a virág sem terem meg rajta. A salakpor viszont térdig szennyezi a lábat.

Amikor kísérletet tettem az Elbrusz megmászására, és magányosan baktattam felfelé a hómezőn a 4100 m-en lévő Prijut-ll menedékházhoz, félelmetes vihar tört ki. Csapkodtak körülöttem a villámok, sísteregve borzolódt fel a hajam az elektromos feszültséggel teli levegőben, kezemben zizegett a jégcsákány. Egyszer már le is szúrtam a hóba és továbbmentem, de aztán mégsem volt szívem megválni tőle, visszamentem érte. Nem kis megkönnyebbüléssel érttem el a menedékházat, éppen akkor, amikor magyar csoportunk két eredményes hegymászója ugyanebben a viharban visszaérkezett a csúcscról. Másnap még csodás napfelkeltében lehetett gyönyörködni, de az időjárás végleg elromlott. Rádió útján lerendeltek bennünket a hegyről.

Sem a félelmetes vihart az Elbruszon, sem a Kaukázus virágpompáját nem lehet elfeledni, hosszú évekre szóló élmény marad.

Dezsényi András: Afganisztán 1977-78
Lóczy terem 1979. február 2.
Hallgatóság: 67 fő

Az előadó hivatalos útjai során többször járt Afganisztánban. Azok közé a ritka magyar fiatalok közé tartozik, akiknek úgy alakult az élete, hogy hamarabb jutott ki Svájcba, mint a Magas Tátrába. Így 14 éves korában mászta meg első négyezresét /Wallis, Breithorn 4167 m/.

. x x x

Afganisztánról tudjuk, hogy belső-Ázsia hegyei között fekszik, azonban az ott élő népekről, szokásaikról, kultúrájukról eddig keveset tudunk. Nem csoda, hisz ez az ország évszázadokon át olyan elszigetelten élt, hogy az uralkodó személyes engedélye nélkül senki nem léphette át határait, még a XX. század első felében sem.

Ha Afganisztánról beszélünk, meg kell emlékeznünk egy magyar utazóról is, Stein Aurélról, aki szintén hosszú éveket várt a beutazási engedélyre. Stein Aurél filológus, felfedező, régész és geográfus volt. 1862-ben Budapesten született, 25 éves korában Indiában telepedett le, ahonnan későbbi expedícióit vezette. Foglalkozott É-India földrajzával és régészetével; India és Kína közötti utakkal és kulturális kapcsolatokkal, valamint India és elő-Ázsia legősibb kapcsolataival. Egész életében arra vágyott, hogy eljuthasson Afganisztánba. 1943-ban, halála előtt néhány nappal érkezett Kabulba. Most ott nyugszik a Kabre Ghora /Keresztény temető/ falai között. Megilletődötten helyeztem el a Földrajzi Társaság latin szövegű nemzeti színű szalagos koszorúját a sírján, 1977. nov. 16-án.

Afganisztán tőlünk mintegy 7.000 km-rel Keletre van. Területe 650.000 km². Északi részén találjuk a Hindu-kust és több 4-5.000 m magas hegyvonulatot. Mezőgazdaságilag megművelhető területe kevés, szántóföld mindössze 12 %. Fában rendkívül szegény, mert területének csak 3 %-a erdő. Annál több viszont a sziklás hegye és a kopár füves legelő, ahol a juhtenyésztés alakult ki. Meg kell említeni a sok fajta közül a karakúlt, melyet nálunk perzsa-bárány néven ismernek. Ahol sok a juh, ott sok a gyapju is, és ebből Afganisztánban nagyon szép színű, jellegzetes mintájú szőnyegeket készítenek. A szőnyegek értékét növeli, hogy a világon már csak Afganisztánban készül teljesen kézi csomózású szőnyeg.

4-5.000 évvel ezelőtt karavánutak vezettek Afganisztán területén, India és Mezopotámia között. A mai Afganisztán ősi neve ARIANA. A történelem során ez a terület a perzsa birodalomhoz tartozott, majd a buddhizmus szent országa lett, és a VII. sz.-től fokozatosan áttért az iszlámra. 1747-ben alakult meg az első független Afgán királyság. Az 1800-as évek elejétől 1919-ig az angolok hódító törekvései ellen küzdött. Az utolsó király 1973-ban mondott le.

Lakossága 18 millió, indogermán, mongol és török eredetű. Mintegy 3 millió nomád is él Afganisztánban, akik lényegében pásztorok. Az itt élő nagyobb népcsoportok: a pastuk, tadzsikok, úzbégek, hazarak, karakirgizek és nurisztániak. Ahol ilyen sok népcsoport él, ott több nyelvet is beszélnek. Afganisztánban kb. 20-at. A legfontosabbak a dari, pastu, úzbég, türkmén.

A vallás terjedésével az arab írás honosodott meg Afganisztánban. Itt azonban azt is meg kell említeni, hogy az ország lakosságának 85-90 %-a nem tud írni és olvasni. Aki viszont tud, az meg is él belőle.

Az afganisztáni népek szokásait, gondolatvilágát, életfelfogását az iszlám vallás irányítja már évszázadok óta, mint annyi más népét Arábiától Ny-ra Marokkóig, és K-re Perzsián át Indonéziáig. Afganisztán az évszázados elmaradottságból lassan kezd magához térni, fejlődni. A régi és az új, az ősi és a modern még hosszú ideig egymás mellett fog haladni.

Wanda Rutkiewicz: Fenn voltam a Mount Everesten
Miskolc, Ifjúsági ház, 1979. március 1.
Hallgatóság: 400 fő
Budapest, Uránia filmszínház, márc. 2.
Hallgatóság: 940 fő

Vendégünk az első lengyel előadója szakosztályunknak. Ő is a Magas Tátrában kezdte, majd az Alpok, Norvégia, Pamir, Hindukus következtek. Teljesítményeit nemcsak Lengyelországban értékelik, ahol pl. a sportérem aranyfokozatát többször is megkapta, hanem külföldön is. Így kapott meghívást a nyugatnémet Everest expedícióba.

x x x

Érdekes volt ennek a vállalkozásnak a szervezése. Két, egymástól független, önálló 20-20 fős csoport indult egyszerre. A francia, melyet Pierre Mazeaud vezetett és a nyugatnémet, melynek dr. Karl Herligkoffer volt a főnöke. Azonos létszám mellett a németeknél kétszer annyi volt a hegymászó, mint a franciáknál. Itt ugyanis nagy volt a műszaki részleg, filmesek, rádiósok.

Varsótól Varsóig, tehát az expedíció teljes időtartama 3 hónap volt. Ebből a szoros értelemben vett hegymászásra 8 hét jutott, és augusztus utolsó napjaiban kezdődött, a Khumbu gleccsernél felállított alaptáborból. Bár a két csoport, tehát a franciák és a németek egymástól függetlenül tevékenykedtek, a nehezebb feladatoknál segítették egymást. Ilyen útszakasz a Khumbu gleccser labirintusa és Lhotse letörése volt. A gleccsért számtalanszor kellett keszteni, pedig technikailag ez volt a legnehezebb és egyúttal a legveszélyesebb is, a gleccser mozgása következtében változó hasadékok és szakadékok miatt.

Az alaptáboron kívül még négy tábort építettek ki 6000, 6400, 7200 és 8000 m-en. Az első csoport okt. 14-én állt a csúcson, mintegy hathetes nehéz előkészítő munka után. E siker előtt azonban nem sok választotta el őket a kudarctól. Október elején néhány napos hóesés kezdődött, ami megbénította a táborok közötti forgalmat. Napokig

tartott a mászóutak újraépítése. - Alig készültek el, viharossá vált az időjárás. Ez később olyan súlyos lett, hogy mindkét csoport többsége már lemondott a csúcstról. Október 14-én szép szélcsendes időt kaptak. Azok a franciák, akiket a mostoha időjárás a Déli Nyeregben tartott fogva - csúcstámadásra kész állapotban -, ezen az első szép napon elindulhattak. Őrájuk várt a nehéz feladat, hogy nyomot tapossanak. Sikerrel elérték a csúcst. Az okt. 15-i csoportban a franciák vezetője is feljutott az Everestre, ahonnan egyenes adásban küldött beszámolót rádió útján Párizsba. Ez a közvetítés tehát a földi "élőadások" magassági csúcsrekordja volt.

Wanda Rutkiewicz a sikersorozat harmadik napján, okt. 16-án ért fel. A csúcs előtti éjjelt a Déli Nyeregben töltötte. Oxigénalarcban aludt, így jól pihent, bár a dühöngő szél csaknem letépte fölülük a sátrat. A külső hőmérséklet mínusz 24 °C volt. Reggel fél 8-kor indultak. Az előttük álló szintkülönbség 850 m volt. A Déli csúcs elérése nem jelentett különösebb nehézséget. De a Déli csúcs és a fő csúcs között a gerinc rendkívül éles, mindössze egy nyom szélességű. Wanda félt, hogy elveszti egyensúlyát. Erősen összpontosított. A Hillary felszökésnél, amíg a többieket filmezte, azok - túljutva a nehéz szakaszon - eltűntek a szeme elől. Itt 8500 m felett, az éles gerincen teljesen egyedül, rémület vett rajta erőt. - Azután ő is feljutott a felszökésen, megpillantotta társait, és egészen közelről a csúcst.

Ötven méterrel a cél előtt eljegesedett az oxigénpalackjának légzőnyílása. Fuldokolni kezdett. Félretolta a maszkot, és így tette meg az utolsó szakaszt. Pontosan 14 órakor ő is ott állt a Mount Everest 8848 m-es csúcán.

Kurt Diemberger: A Manoa Loától a Mount Everestig
Debrecen, Főpályaudvar nagy előadó-
terme, 1979. április 5.
Hallgatóság: 350 fő
Budapest, TIT STUDIÓ nagy előadóterme,
1979. április 6.
Hallgatóság: 280 fő

Osztrák vendégünk először 1962. május 14-én tartott előadást Magyarországon. Akkor az első két nyolcezeséről tartott beszámolót /Broad Peak és Dhaulagiri/. 1978-ban a Makalu és a Mount Everest csúcsán állt. Az 1979-es év a Gasherbrun II-vel az ötödik nyolcezrest jelenti számára.

x x x

Három évvel ezelőtt San Francisco-ban tartottam előadást az ottani Alpin Club-ban. Akkor ötlött fel bennem - mert a baráti beszélgetés során szó esett Hawaii-ről -, hogy ott még nem jártam...

Nos, gondoltam, itt van az alkalom, hogy egy kis kitérővel - Hawaii-t is felkeresve - térjek haza Salzburgba. Így is történt. Két hetet időztem e szigetvilágban. A Hawaii-szigetlánc több mint 2500 km hosszúságban húzódik északnyugatról délkelet felé a Csendes-óceánban. 132 szigetből áll, de abból csak nyolc a nagysága miatt jelentősebb.

A Hawaii szigeteken évezredek óta élnek emberek. A régészek feltételezése szerint polinéziai eredetű hajósok telepedtek meg itt először, őket filippinók, kínaiak, japánok követték. A fehér emberek közül James Cook, a világot körülhajózó angol jutott el ide először 1778-ban.

A szigetcsoport történetében 1795 az első fontos dátum. Az egymással versengő törzsfőnökök harcából akkor került ki győztesen Kamehama, aki királynak kiáltotta ki magát, s fokozatosan meghódította a nagyobb szigeteket.

A királyok mellett 1840-től mind több amerikai szakértő jelent meg, mert az Egyesült Államok érdekelt volt a cukornád, a trópusi növények, gyümölcsök termesztésében. 1898-ban az amerikaiak megszállották a szigeteket. Ettől kezdve Hawaii elsősorban stratégiai célokat szolgáló gyarmat, ahol létrehozták az amerikai haditengerészet legnagyobb csendes-óceáni támaszpontját. 1959-ben Hawaii az USA 50. tagállama lett.

A csoportban a legnagyobb és egyben névadó szigeten emelkedik a Mauna Kea hamuval és szürke lávával borított kupolája az ég felé. Földünk szigetein ennél csupán egyetlen magasabb vulkán-hegyóriás akad: Új Guineában. A hawaiiak ugyan váltig állítják, hogy az óceán fenekétől számítva a Mauna Kea a világ legmagasabb hegycsúcsa, mert 6000 m-nél több a tengerszint alatti része, 4200 m pedig a víztükör feletti!! A Hawaii, vagy Nagy-sziget másik híres vulkánja a ma is működő Mauna Loa sem sokkal alacsonyabb. Hawaii dicsekedhet az egész óceániai szigetvilág legmagasabb fekvésű tengerszemével is. A Mauna Kea középső kupolájánál levő Vaiauó-tavacska 4000 m magasságban, fenségesen csendesen tükrözi a fellegeket, vagy az elsuhanó repülőgépek árnyait.

Az egyik régi hawaii monda szerint Pele tűzistennő sorra felkereste a szigeteket, nyugatról kelet felé. Ma már a Mauna Loa és a Kilauea az otthona a délkeleti végeken. A tudomány nyelvére lefordítva a mitológiát: valaha mindegyik szigeten volt működő vulkán, és ezek északnyugatról délkeleti irányban hűnytak ki egymás után.

Alig emelkedett ki egy-egy sziget a tengerből, a hullámok, a szél és a csapadék máris megkezdték munkájukat. Eső és tengervíz porlasztja a kőzetet, és ahogy mállasztja, nemcsak termővé teszi, hanem - ahol lehet - visszamossa a óceánba. Szakadatlan versenyfutás ez a tűz és a víz között. Ha a vulkán nem löki felszínre gyorsabban és nagyobb mennyiségben a lávát annál, mint amilyen gyorsan nyeli vissza a tenger a földet, akkor a sziget óhatatlanul lemorzsolódik. Viszont ahol a tűz az erősebb, és új meg új rétegekkel növeli a talajt, ott szinte szemlátomást növekszik és emelkedik a sziget. Az itt

lakóknak Pele tűzistennő jelenti az életet, a gyarapodást, Maui, a "Tenger istene" pedig a lassú enyészetet.

A fősziget hatalmas tűzhányóiról híres. A már említett 4205 m magas Mauna Kea /"Havas-hegy"/ a jelenkorban még működött, a 4170 m-es Mauna Loa /"Nagy-hegy"/ Földünk egyik legtevékenyebb vulkánóriása. Laposan elterülő alakja miatt a "pajzsvulkán" elnevezést kapta. Oldalai szelíd lejtésűek, és 19-20. századi lávafolyások bordázzák. Általában háromévenként tör ki, rendkívül híg lávája nehezen szilárdul, és szinte mindig eléri a tengert. Újabb lávaömléseinek többsége nem a főkráterből, hanem az alatta nyíló kúpok valamelyikéből indul. Keleti oldalán a Kilauea mellékráterében, 1247 m magasán fortyog a Halemaumau vörösen izzó látatava. A pokoli katlan állandóan örvénylik, forr, piros lávafoszlanásokat fröcsköl a magasba. A szél gyakran elkapja és finom szálakká húzza a feldobott lávacseppeket. Ezeket nevezik a bennszülöttek Pele kráteristennő hajának. Az izzó látató fénye éjszakánként csodálatos tűzként lebeg a vulkán és a tenger felett. Heves kitörések néha az egész tavat a levegőbe repítik. A Halemaumau egyedülálló természeti tüneményét a nagyszerűen felszerelt, jelentős idegenforgalmú Nemzeti Park óvja. A sziget harmadik tűzhányója, a 2520 m magas Hulalai a múlt században tört ki utoljára.

Be kell vallanom, nagyon reméltem, hogy ott-tartózkodásom alatt lesz "vulkán-előadás"; fájdalom, éppen lekéssem egy kitörést, és a következőt nem tudtam megvárni.

Előadásom másik témaköre a Mount Everest

Az 1978-as év hegymászó életemben szép eredményeket hozott. Először egy egészen kis, 7 fős expedíció keretében sikerült elérnem a Makalu 8481 m-es csúcsát. Emiatt késve érkeztem vissza Európába, és akkor indultam el Pierre Mazeaeud korábbi meghívása alapján az Everest-expedíciójára, amikor Ők már jelentős csomagmennyiségüket teherhordó jakok hátán az alaptábor felé szállították. Minthogy versenyt kellett futnom az idővel,

Katmanduban csak 1 napig időztem, és 1 serpa és 5 teherhordó kíséretében erőltetett menetben követtem a jóval előttem haladó francia expedíciót. Mint kisebb csoport gyorsabban haladtunk, és sikerrel be is értük a franciákat.

Eddigi vállalkozásaim és expedícióim mindig a takarékoság és a szigorú beosztás jegyében bonyolódtak le. A franciák nagy expedíciója viszont a személyi összetétel, a franciás könnyedség, valamint a viszonylagos pénzbenőség miatt a csúcsművészen kívül is nagy hatással volt rám. Feladatomban többek között az volt, hogy mint felkért filmesük megörökítem útjukat.

A csúcson Pierre Mazeaud, a francia expedíció vezetőjének társaságában értem el 1978. október 15-én. Az Everest-statisztika szerint kötélpartnerem volt az első nagypapa a csúcson, és 50 évével a korranglistán is vezet, közvetlen utána én következtem.

Ugyancsak újszerű volt, hogy Pierre Mazeaud az Everest-csúcsáról az alaptáboron és Katmandun keresztül, műhold közbeiktatásával közvetlenül Párizsnak adott rádiónyilatkozatot. A csúcson töltött másfél óra alatt nem volt rajtunk oxigénálarc. A legtökéletesebb szélcsendben és napsütésben élvezhettük a környéket, és azt, hogy minden csúcs alattunk volt.

Orbán Pál, Berzi László: Atlasz expedíció 1978
Lóczy terem, 1979. május 4.
Hallgatóság: 40 fő

Orbán Pál MFT tag. Mint az Excelsior Hegymászó szakosztály helyettes vezetője, több afrikai expedíciót szervezett. 1979 óta a Belvárosi Természetbarát Klub Hegymászó szakosztályának vezetője.

Berzi László vasútgépészeti technikus, hazai és külföldi gyors és expressz vonatok mozdonyvezetője. 1977-ben először állt az Elbrusz 5642 m-es csúcsán. Ugyanekkor megmászta a Nakra-Tau északi falát. 1978 évi Atlasz expedícióban tagja volt annak a kötélhármasnak, amelyik az Afela Ouanoukrim 4030 m-es csúcsát világviszonylatban elsőnek érte el a 700 m-es keleti falon át. Ugyanekben az évben megmászta a Kommunizmus csúcsot, 7495 m. 1979-ben ismét feljutott az Elbrusz nyugati csúcsára. Ezúttal télen, viharban, egyedül.

x x x

1976. február 6. Gyönyörű, szinte tavaszias időben indult el szerencsét próbálni a magyar hegymászók második Afrika expedíciója, a Ferencvárosi Természetbarátok Sportköre "Excelsior" hegymászó szakosztályának 6 tagú csoportja. Irány az ATLASZ, Afrikának e kietlen, a hegycsúcsokról nézve holdbéli tájra emlékeztető hegysege.

Ez az expedíció sorrendben a második, de végrehajtásában, főleg sikerében az első. Emlékezetes, hogy 1973-ban a Mt. Kenya és a Kilimanjaro megmászására készülő 17 tagú magyar hegymászó expedíció csak Szudánig jutott el. Az újabb próbálkozások sem sikerültek. 1975-ben, majd 1976-ban az indulásra kész expedíciót maradásra késztette az Etiópiában megindult politikai átalakulás.

Mivel Kelet-Afrika lezárta előttünk a bejutás lehetőségét, kiadtuk a jelszót, menjünk Nyugat-Afrikába. Így került Marokkó és az Atlasz érdeklődési körünkbe. A megindult tárgyalások vízum és egyéb kérdésekben kedvezőek voltak, és hosszú, megfeszített munka után expedíciónk elindult kalandos útjára.

Marokkó Nyugat-Afrika Atlanti-óceántól övezett partján fekszik. Az ország nyugati dombos, füves részét az Atlasz választja el a Szaharától, melynek északi része a Közép-Atlasz, a középső része a Magas-Atlasz, déli része az Anti-Atlasz. Mi a Magas-Atlaszban voltunk, itt van Észak-Afrika legmagasabb csúcsa, a Dzsebel Toubkal /4165 m/, valamint a legszámottevőbb további négyezresek, számszerint nyolcan.

Az Atlaszt 2200 m magasságtól kezdve az év nagy részében hó borítja. A nyári időszakban esik le az a többméteres hó mennyiség, amely az Atlaszt ebben az időben szinte járhatatlanná teszi. A hegység rhiolit és palás andezit kőzetekből áll, vulkanikus eredetű. A rendkívüli nagy letarolás /erózió/ pusztító munkája mindenütt szembetűnő. A sziklafalokról visszavert nappali 30-35 °C hőmérsékletű sugárzást az éjjeli mínusz 10-25 °C-os hideg váltja fel, és ez nemcsak a kőzetet, hanem az ott tartózkodó emberek szervezetét is próbára teszi. A teljes Atlasz 2000 km hosszú és 300-400 km széles. Igen gyakori a földrengés. Legutóbb Agadirban volt 1976-ban jelentős pusztítása.

Az alaptáborat az "Ait Mizan" völgyben építettük fel 3200 m magasságban. A felvonulást 1978. február 25-én kezdtük meg IMLIL-ből, bázishelyünkről. Sidi Chamarousig /2200 m/ ösvérek, majd tovább sherpák /itt porternek nevezik őket/ igénybevételével /és saját magunk/ juttattuk fel a közel 700 kg-ot kitevő élelmet és hegymászó felszerelést.

A hegyen 20 napot töltöttünk. Teljesen önellátók voltunk. Felszerelésünk megállták a próbát, az élelmiszerek öszszeválogatása úgy mennyiségre, mint minőségre megfelelő volt. Megmásztuk az összes négyezer méteren felüli csúcst, és kitűztük a magyar zászlót a Dzsebel Toubkálon. Mászásaink során több "kisebb" 3600-3900 m közötti csúcst is meghódítottunk.

Az Atlasz sziklamászó szempontból nem a legideálisabb. A falba vert szögek nem tartanak megfelelően, így bizonytalanná válik a hegymászók biztosítása. A falak az erős letörések folytán sok helyen elérik a függőlegest. Ezért a mászásoknál főleg a havas utakat kerestük a csúcsok eléréséhez. Az alaptáborból kiinduló mászások általában 10-12 órát tartottak, attól függően, hogy a falak megközelítése mennyi időt vett igénybe.

Eredményes hegymászó programunk teljesítése után 1978. március 17-én újra Marrakechben voltunk. Az expedíció 1978. április 13-án érkezett Budapestre, közel 70 nap és 11200 km gépkocsiút megtétele után.

MAGAS ATLASZ
MAROKKO
AIT MIZAN VÖLGY
vázlat

- ▲ alaptábor
- mászóútvonal
- ..... visszatérés

A mászások időrendi sorrendje:

1978. márc.
1. a "BOU IMHARZ" 4030 m /Berzi - Bihari/
  2. a "BIIGINOUSENNE" 4002 m keleti falának mászása. 32 kötélhossz, nyolc órai időtartam, egy éjszakai bivakkal /Pogácsás - Sára/
  4. a "LE PETIT TOUBKAL" nyugati falában lévő 24 m-es, helyenként 80°-os jégfal megmászása /Berzi - Bihari/
  5. a "RAS" 4030 m; "TIMESGUIDA" 4010 m /az expedíció minden tagja/
  8. a "LE PETIT TOUBKAL" 4010, valamint a "DZSEBEL TOUBKAL" 4165 m /az expedíció minden tagja/
  12. a legsikeresebb nap. A Berzi - Pogácsás - Sára kötélhármast az "AFELA OUANOUKRIM" csúcsát a keleti falán érte el. A közel 700 m-es falat hat óra alatt mászták meg és a világon elsőként ők érték el a csúcsot /4030 m/ ezen az úton.

Dr. Benedek István: Normálisak-e a hegymászók?
TIT Stúdió, 1979. május 25.
Hallgatóság: 260 fő

Az előadó főorvos, termékeny író, korábban a Kolozsvári Egyetem pszichológia tanára. Diákkorában kerékpáron bejárta az Alpokat. Néhány évig jelentős mászásokat végzett bátyjával. Erről az időről írta "Barangolások az Alpokban" c. könyvét. A Mont Blanc, Matterhorn és sok egyéb csúcsmegmászása után lépett be a Budapesti Egyetemi Túrlista Egyesületbe. Ekkor ismerte meg a hazai mászóiskolákat.

x x x

Az emberiség évezredek óta maga alatt fágja a fát. Tehát általában nem normális. Ha ebből indulunk ki, nyugodtan állíthatjuk, hogy mint minden területen, a hegymászók között is vannak normálisak.

Mivel a norma fogalma a lélektanban hasznavehetetlen, nem lehet mérőeszköze a hegymászonak sem. A sziklamászó nem fél attól, amit csinál. De ezért ő nem bátor, mert csak az bátor, aki fél. Az alpinistában pedig nem merül fel a félelem. Ez nem érdeme, ez természeti adottság nála. Olyan helyzetben, melyben sok más ember félne, nála a kíváncsiság, az érdeklődés, a becsvágy átsegíti a nehézségeken. A bátorság az, ha az ember tudja, hogy oka van a félelemre, és ennek ellenére vállalja.

Mit érez az ember a csúcson? Saussure, aki a Mont Blanc második megmászója volt, azt mondotta: "Nagyszerű érzés felülről látni azokat a hegyeket, amelyeket eddig alulról néztem". Azután órákon át méréseket végzett ott fent, hogy kiegészítse tudásanyagát.

A túra élménye nem feltétlenül a csúcsöröm. Mert egy tömegfelvonulással elérni az Ortlert, vagy ködben állni a Matterhornon kevesebb, mint a Grandes Jorasses, melyről két bivak után vissza kellett fordulnunk, az eltévedés és a rossz idő miatt. A kudarc nem ront semmit az alpinista élvezetén, és legalább akkora élmény, mint a megvalósulás.

Az eltévedés velejárója a vezető nélküli hegymászásnak. A Benedek testvérek mindentúrájukon eltévedtek. De ezekre az epizódokra ugyanúgy, mint a hivatásos vezetők gyarlóságaira, derűsen tekint vissza. A vezető egyetlen feladata lenne, hogy az eltévedésektől óvja megbízóját, nem pedig az, hogy sok esetben helyette másszon.

A nagy hegyek feltárása nem az alpinistákkal kezdődött. Először a tudósok, felfedezők, művészek ismerték meg a hegyek titkait és szépségét.

Benedek István 17 és 20 éves kora között végezte hegymászásait. Örömmel gondol vissza a nyári szünetek nagyszerű élményeire. De örül, hogy nem lett alpinista, és mással is tudott foglalkozni az életében. A hegymászás ugyan tiszteletreméltó szenvedély, de életcélnek kevés.

ifj. Szép Jenő: Szíria 1977

Lóczy terem 1979. szeptember 7.

Hallgatóság: 47 fő

Az előadó MFT tag, egyetemi hallgató, matematikus. Szüleitől, akik szintén matematikusok és a Budapesti Egyetemi Túrlista Egyesület tagjai voltak, örökölte a természetjárás minden fajtájának a szeretetét.

x x x

1977 augusztusában nővéremmel és szüleimmal Szíriában voltam turistaúton. Hazánkból Törökországon át gépkocsival érkezünk a csodálatos országba. A Bab-el-Hawa-i határátkelőhely után első állomásunk Aleppo volt, ahol itt dolgozó magyar ismerőseinkkel találkoztunk. Ők helyismeretükkel nagy segítségünkre voltak. Aleppo Szíria második legnagyobb városa. Leghíresebb műemléke és egyben a város jelképe a XII-XVI. sz.-ban épült hatalmas citadella. A városban sétálva érdekes látnivalót nyújtott a XIV. sz.-ból való török fürdő, egy középkori karavánszeráj, a 715-ben épült nagymecset, a bazár, a csak férfiakat vendégül látó teázók, a hivatalépületek előtt ülő hivatalos írástudók és az aleppoi múzeum.

A várost elhagyva délre folytattuk utunkat. Kedves látványt nyújtottak a környező falvak búboskemence alakú házacskáikkal. Hama városban megcsodáltuk a római korból származó 15 m átmérőjű, cédrusból készült vízemelő kerekeket, melyek az Orontes folyón azóta is működnek. Homs-ban az Iba al Valid mecsetet néztük meg, majd kelet felé mentünk tovább. 150 km-es sivatagi út után érkezünk Palmirába. Az I-III. sz.-ban épült hatalmas város romjai lenyűgöző látványt nyújtottak.

Homs-ba visszatérve, ismét dél felé haladtunk, s következő állomásunk a szép fekvésű Maalula volt. E városban ma is az arám nyelvet beszélik, és itt található egy nagy sziklafal alatt a világ legrégebb keresztény kolostora, a Szent Tekla kolostor. Maalulától délre még megnéztük a Sednaya kolostort, majd megérkeztünk Damaszkuszba. Szíria fővárosát forrásvizek táplálják, ami nagy

dolog a csapadékszegény országban. Európai ember számára a legnagyobb látványosságot a nagy nyüzsgés, a hatalmas keleti bazár, és az Omajjad mecset jelenti. Voltunk az Aazem palotában és megnéztük a Szent Pál kápolnát. Ennek helyén mentették ki tanítványai a városból Szent Pált a hagyomány szerint.

Damaszkusból délkelet felé továbbhaladva a vulkánikus kúpokkal tűzdelt druz vidékre érkeztünk. Itt is római korból származó rom található. Ezek megtekintése után nyugatra fordulva Bosrába érkeztünk. A város világhírű műemléke az az épület, mely kívülről egy XII. sz.-ban épült citadella, belülről pedig a kelet legnagyobb -15000 nézőt befogadó - színháza, mely a II. sz.-ban épült és teljes épségben megmaradt. Bosrát elhagyva háromnapos jordániai túrát tettünk, melynek során megnéztük Jerash-romvárost, a Holt-tengert, a Nébó hegyet, Petrát és elértük az Aqabai öblöt, majd visszaindultunk északra. Visszaútban Homsnál kis kitérőt téve megnéztünk egy keresztet lovagvárat, a Krak de Chevaier-t. Kétnapos aleppoi pihenésünk alatt kirándulás keretében megnéztük az Eufráteszen 1970-ben épült vízierőművet Tabqa-ban. Mielőtt hazaindultunk volna, még megcsodáltuk a török határ közelében lévő St Simeon bazilikát.

Szíriát elhagyva Törökország mediterrán partvidékén át érkeztünk vissza hazánkba.

Dr Dabasi-Schweng Loránd: Utazások Közép- és Dél-Amerikában /táj, néprajz, régészet/
Lóczy terem 1979. október 5.
Hallgatóság: 87 fő

Vendégünk Svájcban él. Mint egyetemi hallgató a Budapesti Egyetemi Túrlista Egyesület tagjaként túrázott. Azóta is tartja a kapcsolatot a Nesztorokkal.

x x x

Az Alacsony Tátra tövében születtem, de komolyan hegyet mászni csak műegyetemi hallgató koromban kezdtem. Először a Tátrában, később az Engadine-ben a Sexteni dolomitokban, a Zillertali alpokban, a Rieserferner csoportban és a Hochalm-Ankogel vidékén másztam. Sok évi szünet után kerültem újra a dolomitokba, a grödeni völgybe, a Rosengarten és Brenta csoportba és Svájcban a Bergell csoportba. A téli síelésem is hegymászással volt kapcsolatban a Radstätter Tauern és a Cevedale vidékén, majd a Kárpátokban. A háború után már csak egyszer volt alkalmam komolyabb síelésre a berni alpokban.

Mióta külföldön élek, munkám a Világ Bank, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, a FAO és amerikai intézmények szolgálatában 25 fejlődő országba vitt el, egyes országokba többször is. Némelyikükben, így Bolíviában, Ecuadorban, Peruban és Pakisztánban hétézresek közelében jártam, de hegymászásra nem volt alkalmam. Viszont a bolíviai fennsíkon, a Titicaca tó mellett egy évet töltöttem közel 4000 m magasságban, és útjaim során még magasabbra is feljutottam. Útjaim fizikai értelemben vett mélypontja a Jordán folyó völgye volt, mely 4000 a tenger színe alatt.

Munkám mindig a mezőgazdasággal volt kapcsolatban. Feladatomban volt építendő utak mezőgazdasági hasznának az értékelése olyan területeken, ahol út hiánya akadályozta a termelést, vagy annak fokozását. További munkáim: egy falufejlesztő telep vezetése egy felosztott bolíviai nagybirtokon, általában a mezőgazdaságot fejlesztő tervek kidolgozása, telepítési akciókban való részvétel, illetve ezek kiértékelése.

Huszonöt év munkája a Közel és Távolság keleten, az afrikai kontinensen, Közép- és Dél-Amerikában megismertetett a társadalmi és gazdasági fejlődés nagyon különböző fokán álló országok gondjaival. Az a tapasztalat, melyet Magyarországon szereztem, segített abban, hogy tisztábban lássam ezeket a problémákat és reális megoldásokat keressek.

Pogácsás György, Péro Csaba, Dr Kádas Sándor: Az Elbrusz első magyar téli megmászása
Lóczy terem 1979. november 9.
Hallgatóság: 77 fő

Pogácsás György MFT tag, geológus és geofizikus, az OKGT Geofizikai Kutató Üzem munkatársa. Jelentősebb mászásai: 1977 Kaukázusban: Gumacsi, Elbrusz, Nakra-Tau északi fala, 1978 Marokkó: Atlasz hegység Toukbal csoport, Afela Ouanoukrim keleti fala, 1978 Pamír Kommunizmus csúcs /7495 m/.

Péro Csaba MFT tag, geológus. Az ELTE, TTK, MTA Földtani Tanszék Kutatócsoportjában dolgozik. Fontosabb túrái: 1975 Gross-Glockner, Dachstein, 1978 Mont Blanc, közben-
ső években magyarországi, szlovákiai, lengyelországi ké-
rékpár túrák egészen Gdanskig.

Dr Kádas Sándor MFT tag, matematikus és közgazdász, egyetemi tanársegéd. Rendszeresen mászik a Magas-Tátrában, többször felkereste a Juli Alpokat is. A Wallisi Alpokban a Dom és Rimpfischhorn, a Berina csoportban a Piz Palù a kiemelkedőbb mászásai.

x x x

Az FTSK EXCELSIOR Hegymászó Szakosztálya 1979 márciusában téli táborozást szervezett a Kaukázus Felső-Bakszán völgyébe. Fő cél az Elbrusz sálpinista megmászása és a csúcstról való lesfelés volt. Ilyen vállalkozás még nem volt az Elbruszon.

Az EXCELSIOR évtizedes magashegyi tapasztalatai /Tien-san, Kilimanjárom expedíció szervezése, nyári Kaukázus, Törökország, téli Magas-Atlasz, nyári Pamír/, valamint a szovjet alpinistákkal kialakított baráti viszony, te-
remtették meg az Elbrusz-vállalkozás reális alapját.

A Kaukázusban télen leáll az élet, 5-6 m-es hó borítja a völgyeket. Emiatt a vendéglátók kezdetben idegenkedtek az expedíció tervétől, mert szükség esetén nem tud-

tak volna menteni. Szerencsére a szovjet hegymászó válogatottnak az Elbrusz körzetében tartotta edzéseit, s elvállalták az esetleges mentésben a közreműködésüket.

A Prijut-11 menedékház az Elbrusz-támadás kiindulópontja, télen zárva van. Három éjszakát töltöttünk benne fagypont alatti hőmérsékletű szobákban.

Az aklimatizációnak több lépcsője volt.

- sízés, túrázások 3200 m-ig,
- megmászási kísérlet, majd sikeres mászás a 3765 m-es Cseget csúcson /Krafft Walter, Péro Csaba/,
- felszerelés szállítása a Prijut-11-be, s onnét sítura 4800 m-ig, majd lesiklás.

A csúcstámadásra 1979. március 12-e volt az egyetlen kijelölt nap. A sífelszerelés alkalmatlansága miatt gyalog indultunk. A műanyagbakancs ugyanis befagyott, és más léc kell méteres porhóban és más üvegjégre.

Viszonylag gyorsan /2 óra alatt/ elértük a Pasztuhovsziklákot. Innen a ködös-szeles, -35°C hőmérsékletű időben lelassult a haladás. Egy lépéshez két lélegzetvétel kellett. Az utat a köd miatt jégbe ásott zászlókkal jeleztük.

Az Elbrusz két csúcsa - az 5643 m-es Ny-i s az 5633 m-es K-i - közötti 5200 m-es nyereghez közeledve a szél már alig elviselhető erővel fújt. Végre a nyeregben enyhült az idő, a nap is kisütött. Lehetett pihenni és fényképezni.

Berzi László kitűnő erőnlétben egyedül mászta meg a Ny-i csúcsot, Krafft Walter, Kádas Sándor és Péro Csaba feljutottak a K-i csúcsra. A nyeregbe az érkezés sorrendjében feljutottak: Kálló Antal, Alkér András, Szabó István, Juhász Árpád, Pogácsás György, Sára György.

Nagy volt a boldogság. Elfelejtettük az egésznapos fel-fokozott erőfeszítést. De délután 3 óra volt, indulni kellett lefelé. - A Prijut 11 társalgójában 7 óra után ünnepi hangulathoz kortyolgattuk a jó meleg teát s fogyasztottuk a főnséges ananászkonzervet.

Dr Puskás Elemér: Isole Eolie vulkán-szigetek 1978-79
ELTE Őslénytani terem 1979. dec. 7.
Hallgatóság: 40 fő

Az előadó MFT tag. Erdélyből származik, onnan hozta magával a magas hegyek szeretetét. Legkedvesebb túraterülete ma is a Déli Kárpátok, amelyet többször bejárt. Az utóbbi években ismételten felkereste a Lipári szigeteket. Főleg egyedül jár.

x x x

Az Eoli vagy Lipári szigetcsoport Szicíliától északra hét, a Tirrén tengerből kiemelkedő lakott vulkáni szigetből és több lakatlan sziklaszirtről áll. Ma már rendszeres hajójárat köti össze Milazzoval, Messinával és Palermóval.

Milazzoból indulva, alig két órai út után Vulcano szigetén köt ki a hajó, a Porto Ponente fantasztikus alakú, az éles napfényben a kénsárgától a vörösön keresztül a sötétbarnaig mindenféle színben és színárnyalatban tündöklő kettős sziklatömb tövében.

Vulcano már csak "szunnyadó" vulkán, mert itt csak ú.n. vulkáni utótevékenység tapasztalható. Fő látványossága a 384 m magas Gran Cratere, a mintegy 300 m átmérőjű kalderával. Utolsó kitörése 1889-ban volt, akkor elpusztította az ott működő kénkitermelő üzemet. Vulcano ma már egyre ismertebbé váló üdülőhely, több modern, minden kényelemmel berendezett szállodával.

A kikötőből kb. ötnegyed óra alatt juthatunk föl a kráterhez, részben épített, részben taposott ösvényen. Már útközben némi ízelítőt kapunk a kráter keleti szélén sorakozó, több tucatnyi kisebb-nagyobb fumarolából kiáramló gáz-gőz keverékből. A keleti peremet a sok fumarolából susorogva kiáramló fehér és sárgás gőz-gáz kiáramlás időnként teljesen beborítja. Főleg kéntartalmú gázok áramlanak ki, melyek a szabad levegőn szublimálva gázne-mű állapotukból közvetlenül szilárd halmazállapotba kerülve tiszta kén, vagy annak különféle vegyületeként csapódnak ki a felszínen.

Ha leereszkedünk a kráter aljába, a kaldera legmagasabb pontja csaknem 200 m magasságban emelkedik fölénk. A kráter tulajdonképpen egy nagyobb és egy kisebb szabályos kör alakú ikerkráter. Méréseim szerint a nagyobbik 72-76, a kisebbik 42-45 lépés átmérőjű. Mindkettőnek az alja teljesen sima és vízszintes, az oldalfalak pedig kb. 40-70° meredekségűek, s az erózió, - főleg a téli esők miatt, - erősen barázdáltak. Nem mindennapi érzés egy ilyen kráter belsejében állva körültekinteni a fölénk emelkedő, száz méternél is magasabb, tölcsérszerűen széttároló, erózió barázdálta hatalmas falakon, melyek keleti szélén a fumarolák nyílásaiból kiáramló gőzök-gázok hófehér fátyolként szállnak a kék ég felé.

Vulcanot elhagyva hajónk sorban köt ki először Lipárin, az Eoli szigetek legnagyobbikán, majd a legkisebb szigetet, Panarea előtt állunk meg rövid időre, hogy végül is mintegy három óras út után célunknál, Stromboli szigetén vessünk horgonyt.

Ez az alig 13 km² területű sziget tulajdonképpen nem is más, mint maga a hatalmas, a tenger színe fölé 926 m-rel kiemelkedő vulkánkúp, mely a Tirrén tenger 2000 m-es mélységéből építette föl magát. Emberi település is csak kettő van a szigeten: Ginostra az egyik, Stromboli a másik. A kockaalakú hófehér kis házak szinte félve lapulnak meg a hatalmas vulkán lábánál. Ez érthető is, hiszen 1931-ben iszonyú kitörés pusztított a szigeten, s mindkét faluban. A kitörés hangját több mint 60 km-re még Szicíliában is hallották. Szóba is került a falvak kitelepítése, de aztán a vulkán néhány évtizede ismét "rendes" napi működéséhez tért vissza, mígnem 1971-ben megint erős kitöréssel pusztított.

A faluból - San Vincenzoból - a rendes fölmeneti úton kb. 3 1/2 óra alatt lehet a csúcsra jutni. Eleinte jól kiépített ösvérút vezet fölfelé a bozótos-nádas terepen át, majd rengeteg, sokfelé ágazó kis ösvény közül kell megtalálni a helyeset, a nem zsákutcába vezetőt. Itt-ott kis piros jelzés is segít, de csak igen elvét-

ve. A vulkáni porral fedett felső részen természetesen ez is megszűnik, de a látvány fönt - sőt már útközben is - bőven kárpótol minden fáradságért.

A három kráter valamelyike fél- egyórás időközökben löveli ki magából a mélyből feltörő gáznemű vagy szilárd anyagot. A még mélyebbről jövő, még nagyobb nyomás következtében folyékony lávafoszlányokat, izzó lávadarabokat, lapilliket is dob ki magából a hegy 100-200 m magasba, csattanásszerű hatalmas dörrenéssel. Nappal is megkapó félelmetes látvány, de hasonlíthatatlanul szebb éjjel, amikor a puha sötétségből izzó vörösen, vagy vakító sárgás-fehéres villanással röpülnek, cikáznak, kigyóznak az ég felé a kürtőkön keresztül az izzó láva és egyéb izzó szilárd anyagok.

Így születik hát a vulkáni hegy szemünk láttára órákon - napokon, éveken és évszázadokon át, hogy néhány száz, ezer vagy millió év múlva az ember tisztelettel és csodálattal álljon meg a hegyképző erők által létrehozott hatalmas sziklafalak tövében, vagy fönt a gerinceken, a csúcsokon...

HAZAI UTAKON

Szakosztályunk 1979-ben meghirdetett útjainak összefoglalása:

- 3 - g y a l o g túra /Isaszeg-Rákoscsaba; Börzsöny: Kittenberger út; Mátra: Muzslatető-Ágasvár/,
- 3 - b a r l a n g túra /Mátyáshegyi, Ferenc hegyi, Hét-lyuk/,
- 4 - m á s z ó túra /Huszonnégyökös, Csévi szirtek, Csesznek, Solymári fal/,
- 2 - k e r é k p á r túra /Kiskunság; Vác-Budapest/,
- 2 - j é g túra /Balaton/,
- 2 - N e s z t o r séta /Apáthy szikla; Nemzetünk nagyjainál a Kerepesi temetőben/.

Időrendben és részletezve

Január 7. Balaton keresztezés, jégtúra, Balatonszemes-Tihanyi rév-Tihany-Balatonfüred, ködben -15°C .
Karlócai Miklós egyedül

Január 20. Mátyáshegyi barlang
V e z e t ő: Krausz Sándor 8 fő

Január 28. Balaton keresztezés, jégtúra Akaliról Szemesre. Jégvastagság: 30 cm, $+9^{\circ}\text{C}$, szélcsend.
V e z e t ő: Dezsényi János 6 fő

Ezek az utak tisztelgések voltak Lóczy Lajos emlékének. A Budapesti Egyetemi Túrlista Egyesület 1904-1909 évkönyvében ezt olvassuk a 8. oldalon:

"1907 február havában nevezetes tanulmányi kirándulásokat rendezett az Egyetemi Osztály. Lóczy Lajos védnök úr végigvezette a befagyott Balatonon 11 tagból álló társaságunkat két nap alatt. Bemutatta a Balaton híres szakértője Siófok, Tihany, Balatonföldvár környékét. - Több napra terjedt a Velencei tó jég hátán tartott tanulmányút is."

Március 11. Isaszeg - honvéd emlékmű és honvédsírok -
Rákoscsaba
V e z e t ő: id. Kalmár László 6 fő

Április 18. Hét-lyuk barlang
V e z e t ő: ifj. Hartig Miklós 6 fő

Április 14-15. Húsvéti kerékpár túra a Kiskunságba
V e z e t ő: ifj. Kalmár László 150 km 5 fő

Indulás a Galga menti Turáról /Ybl tervezte, ma el-
hanyagolt romantikus kastély külső megtekintése/,
Tápióbicske /tisztelgés a szabadságharc honvéd em-
lékművénel/, Cegléden szállás, Albertirsa /Tessedik
Sámuel szülőháza és faragott fejfás sírok felkeresé-
se/, Pusztavacs /az ország középpontjának műszaki-
lag megjelölt helye/. Innen Budapestig a távolság fe-
lét akácerdőben, homokúton többször tolva is a ke-
rékpárt értek haza a résztvevők.

Ebben az évben első ízben rendeztünk kerékpár túrát.
Tapasztalataink szerint a túra-kerekezés jól bevált
edzésforma. A lábizmokat és az állóképességet egya-
ránt fejleszti. Ugyanakkor egy-egy kellően választott
útvonal esetén eljuthatunk olyan tájakra is, melyeket
egyébként ritkán, vagy sohasem keresnénk fel.

Április 22. Huszonnégyökrös, mászóiskola
V e z e t ő: Barabás György 8 fő

Április 28-29. Alacsony Tátra, gerincvándorlás Donova-
liból, sátrazással. Az eső és köd miatt a 4 napra
tervezett út abbamaradt.
V e z e t ő: Melicher Sándor 14 fő

Május 13. Csévi szirtek, mászóiskola
V e z e t ő: Lacza György 9 fő

Május 16. Nesztor séta az Apáthy sziklához
V e z e t ő: id. Görgényi András 5 fő

Szeptember 8. Vác-Budapest, kerékpár túra

V e z e t ő: ifj. Szép Jenő 35 km 11 fő
Vácrátótól az arborétum és Főton a műemlék templom megtekintésével.

Szeptember 29-30. Csesznek vár, mászóiskola

V e z e t ő: Tálos Zoltán 10 fő
Autós túra, hangulatos tábortúzzal, és a Győri Vörös Meteor által karbantartott mászóiskolában változatos jó mászási lehetőségekkel

Október 6. Nemzetünk nagyjainál, séta a Kerepesi temetőben.

V e z e t ő: id. Görgényi András 12 fő
A csaknem 100 sír meglátogatása a kivégzett magyar jakobinusok sírjánál kezdődött, majd folytatódott a szabadságharcban résztvettek hantjának meglátogatásával. Közben rövid ismertetés és kegyeleti percek jutottak más nagyjainknak is, mint Gyulai Pál, Fadrusz János, Türr István, a Petőfi család, Vásárhelyi Pál, Arany János, Vörösmarty Mihály. A látogatások zárógondolata a Révai Mór János /1860-1926/ sírfelirat volt: Defunctus, adhuc loquitur. Halott, mégis beszél.

Október 14. Börzsöny: Kittenberger panorámaút

V e z e t ő: Dezsényi János 29 fő
A túra Zebegényben a Szőnyi István lakóház, műterem, a művész tevékenységét bemutató film és sírjának meglátogatásával kezdődött. Dömszettel átellenben az 1079-ben kelt oklevélben először említett, tehát 900 éves településről, majd Nagymaros felett Kittenberger Kálmánról emlékezett meg a túrát vezető szakosztályi elnök.

Október 21. Solymári fal, mászóiskola

V e z e t ő: Dezsényi János 9 fő

Október 28. Mátra: Muzsla tető-Ágasvár

V e z e t ő: ifj. Kalmár László 6 fő

November 24. Ferenc hegyi barlang

V e z e t ő: Egyed István 9 fő

/ifj. Kalmár László/

MAGASHEGYI RÁDIÓELŐADÁSOK

Bujtás Amália szerkesztő, Társaságunk tagja
"A HEGYCSÚCSOK MEGHÓDÍTÓI"
címmel sorozatot indított, amit a Rádió 3. műsora sugárzott. Ennek keretében a következő adásokra került sor:

"A Mount Everest jubileuma" /1979. november 3./ Dezsényi János előadása, az első megmászás 25 éves évfordulója alkalmából. A visszaemlékezés ismertette az angolok 1921-ben megkezdett kísérleteit, kezdve Mallory és Irvines-től az 1953. május 29-i sikeres megmászásig, amikor a Hunt vezérkari ezredes által irányított expedíció keretében Edmund Hillary és Tenzig Norqai először érték el a csúcst. A nepáli fővárosban, Katmanduban az "ezüst jubileum" alkalmából nemzetközi találkozót tartottak, melyen megjelentek mindazok, akiknek a 8848 m-es csúcs feltárásában jelentős szerepük volt. Az Everestről visszatérőben ott voltak Reinhold Messner és Peter Habeler is, akik 1978. május 8-án először érték el ezt a magasságot oxigénpalack nélkül.

Az adás keretében 7000 m felett járt MFT tagok emlékeztek vissza mászásaikra. TÁTRAI RUPPERT, aki a magyarok közül először járt 7000 m felett a 7134 m-es Lenin csúcson /1967/, és POGÁCSÁS GYÖRGY, aki 1978. augusztus 8-án fennállt a 7495 m-es Kommunizmus csúcson.

"Az ismeretlen Fán hegység" /1979. november 29./
Arno Puskás meghívásunkra tartott előadást 1977. november 17-én Miskolcon és 18-án Budapesten. Ezt követően november 19-én készült a Rádióban interjú. A kiváló szlovák hegyászó, szakíró és grafikus három alkalommal 2-2 hónapot töltött a Pamírtól nyugatra fekvő, Szamarkand körzetéhez tartozó Fán hegységben. Ennek a vidéknek 15 csúcsa magasodik 5000 m fölé. Esőtlen, hőszegény különleges vidék ez. A vendég bemutatása után erről a területről, a tadzsikok életéről, valamint a Puskás előadás alkalmával bemutatott 1969 és 1971-ben készült csehszlovák Nanga Parbat expedíciós filmről és eseményekről beszélgetett a vendéggel Dezsényi János.

Wanda Rutkiewicz az Everesten /1979. december 1./
A nagyszerű lengyel hegymászónő 1978. október 16-án érte el a csúcst. 1979. március 1-én Miskolcon, 2-án Budapesten tartott páratlan érdeklődéssel figyelt előadást, de ezek Everest központúak voltak. Kellott tehát egy általános bemutatás, a hiányzó lépcsőfokok ismertetése. Mi volt a Magas Tátra és az Everest között a teljesítmény sorozat /Alpok, Norvégia, Pamír, Hindukus/.

Emberi magatartásáról, vezetői személyiségéről Messner írt teljes elismeréssel a "Die Herausforderung" c. könyvében. Messner és Habeler, mielőtt a Hidden Peak 8068 m-es csúcására indultak - minden idők legkisebb expedíciós vállalkozásában, hiszen csak ketten voltak -, vacsora meghívást kaptak a körzetben táborozó lengyel expedícióhoz. Leírja, hogy a Wanda által vezetett expedíció akkor /1975/ csinálta a lengyelek első nyolcezresét és első megmászásra is sor került. De számukra a legnagyobb élmény az a klasszikus zene volt, amit ott hallottak, és a két hónapja úton lévő lengyelek teljes harmóniája.

Dezsényi János előadása után ALKÉR ANDRÁS szólt Wanda asszonnyal folytatott szakmai beszélgetéséről, melyben expedíció szervezési kérdésekre kapott tanácsot: felszerelés beszerzése, csapatösszeállítás, engedélyek, teherhordók és csúcs belépők tekintetében.

LAKATOS JÁNOS pedig, aki a budapesti előadás után találkozott Wanda Rutkiewicz-zel Chamonix-ben, elmondotta, milyennek látta a budapesti hegymászóvacsorán megismert Wandát hegyi öltözetben, nehéz hátizsákkal. "Meglepett a keze. Ez nem annak a csinos hölgynek a keze volt, akit a vacsorán megismertünk. Egy nagyon keményen dolgozó férfi keze lehet ilyen kidolgozott, izmos, sőt eres. Sokáig néztük azt hiszem mindnyájan, leginkább a kezét".

VENDÉGEINK A TELEVÍZIÓBAN

Rockenbauer Pál tagtársunk, mindkét Everest előadónkkal - akik egy nap különbséggel, 1978. október 15 ill. 16-án álltak a csúcson - riportot készített.

Wanda Rutkiewicz-cel a felvétel Miskolcon készült március 1-én az Ifjusági Házban, ottani előadása előtt, angol nyelven. Az adás március 30-án volt látható a Természetbarát műsor keretében.

Kurt Diembergerrel a felvétel Budapesten, a Sport Szálló e célra rendelkezésre bocsátott lakosztályában készült április 6-án, az adásra április 27-én ugyancsak a Természetbarát műsor keretében került sor.

BARÁTI HEGYMÁSZÓ KLUBOK

Az MFT Hegymászó szakosztálya évtizedek alatt kiépítette külföldi kapcsolatait. Így időről időre neves hegymászókat tud meghívni előadónak.

A Szakosztály anyagi lehetőségei ugyanakkor rendkívül szerények és ezért eddig nem is tudott a vendégeknek "bivak" kategóriánál jobb ellátást biztosítani.

Néhány lelkes tagunk közbenjárására az 1979-es évben lehetővé vált, hogy vendégeinket megfelelő körülmények között fogadjuk.

Ezúton is köszönjük, hogy

- az FTSK "EXCELSIOR" Hegymászó Szakosztály magára vállalta Wanda Rutkiewicz, és
- az Energia Vasas SE "ALPESI RÓZSA" Hegymászó Klub pedig Kurt Diemberger magyarországi tartózkodásának költségeit.

ÉRTÉKES ALÁÍRÁSOK

2093 D - CHAMONIX - MONT BLANC 74400
Lever du soleil sur les Grandes Jorasses
et la Mer de Glace

AS
Couleurs
Naturelles

12 2/3 #. 1 2/3 }

Junko Tabei

Wanda Rutkiewicz

S. E. C. A.
5, rue Soufflot - 75000 PARIS

Na prvotky waz z mupro-
sine mi a sluga milovanu
dva autografy pan z
Everestu.

WRut

H.P.

Dezsényi János

1388 BUDAPEST, VI

Népköztársaság utja 62

~~Magyar Földrajzi Társaság~~

WEGRY

Ezt a képeslapot Wanda Rutkiewicz küldte Chamonixból. Különlegessége, hogy aláírta Junko Tabei, a Mount Everest első női megmászója, mégpedig japán jelekkel és latin betűkkel is.

A szöveg fordítása:

"Emlékül és egyúttal bocsánatkéréssel a hosszú hallgatás miatt - két aláírás az Everestet megjárt hölgyektől

W. Rutkiewicz"

A kép a Grandes Jorassest és a Mer de Glacet mutatja napfeltekor.

A lap 1979. november 12-én, borítékban érkezett Varsóból, nyilván azért, mert az MFT címe nem volt kéznél Chamonixban.

TAGJAINK ÍRÁSAI A "HEGYMÁSZÓ"-BAN
/1979/

Alkér András:	Mennyit ér az Elbrusz	2. sz.
Bakos Kálmán:	Sítanfolyamok kézikönyve /ismertető/	2. sz.
Bucsek Henrik:	Hegymászók könyve /ismertető/ Megalakult a Miskolci Alpin Klub	2. sz. 2. sz.
Csanádi Sándor:	Vendégünk volt Diemberger	2. sz.
Dezsényi János:	Kurt Diemberger harmadik és ne- gyedik nyolcezrese	1. sz.
	Az első európai nő az Everesten	2. sz.
Halmos Péter:	Bimbó emlékére Út Ján Kanya emlékére /Elmondja Milán Kriššák/ Lejegyzetelte Halmos Péter Csehszlovák hegyászók a Yose- mite Nemzeti Parkban	1. sz. 1. sz.
Lorberer Árpád:	Hírek az Everestről Hetes az Alpokban /Taternik 1978/4./	2. sz. 2. sz.
Neidenbach Ákos:	Alpesi Rózsa siker a Magas Tátra főgerincén Az új Komarnicki kalauzsról /ismertető/	1. sz. 2. sz.
Perge Ferenc:	Kaukázus 1978	1. sz.

NESZTOROK KÖSZÖNTÉSE

B e r a n e k F e r e n c

Kedves "Bunkó" barátunk 80. születésnapja alkalmából szép számmal gyűltek össze túratársai 1979. március 23-án a Corso étteremben.

Ünnepeltünk az érettségi padból került az olasz front-ra. Katonai szolgálata közben - ha csak a 3000 m feletti útjait vesszük - Tirolban a Priakt, Hochsachober, Kleinglockner-Großglockner - csúcsain állt. Mikor a hadifogságból hazaérkezett és beiratkozott a Műszaki Egyetemre, 1920-ban lépett be a Budapesti Egyetemi Túrista Egyesületbe.

1939-ben emlékezetesen szép túrái voltak a Zillertálban, ahol többek között a Schwarzensteint mászta meg.

"Ami a baráti kapcsolatokat illeti - mondotta visszaemlékezve Feri bátyánk - úgy érzem, hogy akkor mindannyian tiszteltük és szerettük egymást."

/Dezsényi János/

x x x

Két 75. születésnapot összevontan ünnepeltünk, azok viszonylagos közelsége miatt, 1979. december 7-én a Corso étteremben.

D r S z e l é n y i G u s z t á v

Késmárkon született 1904. szeptember 5-én. 11 éves kis gimnazistaként először járt a késmárki Zöld tó katlanában, és az ott szerzett főséges élmény eldöntötte későbbi életét. A Tátráért, élővilágának tanulmányozásáért lett természet- és földrajz szakos tanár. Főleg egyedül járta a Tátra gerinceit: a Téry horhos Fecske torony gerincét, a Szolisko gerincet, a Karbunkulus- és Kéktavi torony gerincét. Ritkán volt társa. Egyedül szeretett járni, kivétel a Kriván északi fala, amit Sebők Károly barátjával mászott meg.

Azután a történelem őt is elszakította a Tátrától, és mire újra felkereshette, átlépte a 6. évtized küszöbét. 1928-ban a BETÉ elnöke volt. Túráit gyermekkorra óta feljegyzí, számuk ma 10.000 fölött jár. Budán lakik, s ha teheti, ma is naponta jár az erdők csendjében.

/Dezsényi János/

x x x

N é m e t h A l b e r t

Mint sümegi diák és lelkes cserkész szerette meg a hegyeket és járta a dunántúli vidéket. A Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karára beiratkozva belépett a BETÉ-be, mely akkor a Múzeum körúti "A" épület pincéjében működött. Ezzel megkezdődtek külföldi útjai is. A szerény anyagi viszonyok között élő tanárjelölt Vácig utazott vonaton, és onnan gyalog közelítette meg a Magas Tátrát. Oklevelét földrajz-természetrájt tanári szakon szerezte meg. Hosszú, magányos túrái közben szenvedélyesen fényképezett. Szakkörök előtt ismert és méltányolt az az egyedülálló gyűjtemény, mellyel a történelmi Magyarország műemlékeiről rendelkezik. Régi típusu, nagyméretű gépével feltűnt mindenütt, ahol egy ősi síremlék, egy feltárt oszlop előkerült. Bejárta az országot, különösen pedig a Szepességet. Rendszeres népművelő munkát végez ma is a TIT keretében. Lánya a magyarországi római kori műemlékekkel foglalkozik, így folytatja tudományos szinten az apai örökséget.

/Kunfalvi Rezső/

SZEMÉLYI DOLGOK

Bucsek Henrik kitüntetései

Örömmel nyugtázzuk, hogy kedves Nesztorunk az 1979-es évben két alkalommal is kitüntetést kapott.

- A Kulturális Minisztérium Kiadói Főigazgatósága, az 1978-ban megjelent, Komarnicki: "A Magas Tátra Hegyvilága" c. kalauzért, melynek alkotó szerkesztője és sajtó alá rendezője volt, nívódíjban részesítette.

- A Magyar Természetbarát Szövetség felterjesztésére pedig a hegymászás érdekében végzett eddigi munkájának elismerésül a Minisztertanács a Magyar Népköztársasági Sportérdemérem ezüst fokozatával tüntette ki.

Szakosztályunk Őszintén örül és gratulál e méltó elismerésekhez.

WACHTER EMLÉKTÁBLA

70 évvel ezelőtt, 1909 augusztus 8-án, Wachter Jenő halálának második évfordulóján a BETE a Magas Tátrában, a Békéstavi tüzeltőkőnél emléktáblát helyezett el Simon-toronyról lezuhant tagjának emlékére.

A leleplezésen képviseltette magát a Mecsek Egyesület, a Magyarországi Kárpát Egyesület, a Magyar Sí-Klub, a Towarzystwo Tatrzańskie, a Sekcja Turysteryo Towarzystwo Tatrzańskiego és az Österreichischer Alpenklub.
/BETE évkönyv, 1904-1909./

A tábla eredeti helye ma is látható, mert a fekete márványlapot gondosan bevésve, süllyesztve helyezték el a nagy gránittömbön, a Békás tavaknál. Amikor a Tátrai Nemzeti Parkban létrehozták a Szimbólikus temetőt, a Wachter emléktáblát óvatosan kiemelték eredeti helyéről és áthelyezték oda. Ha valaki a Poprádi házba vezető autóútról indul a temetőbe, az első emlékek egyike ez a tábla, melynek lírai szövegét Jankovich Marcel írta:

WACHTER JENŐ
bölcsészettanhallgató
+ Simontorony 1907.aug.8.

EMLÉKÉNEK
bajtársi kegyelettel
a Budapesti Egyetemi Túrista Egyesület

Láttunk az ihlet, a lelkesedés pillanatában
Az örömök tiszta forrásánál...
Szilaj voltál, mint bérci zerge...
Elszakadtál tőlünk...
Könnyeink kísérek...

A tábla 1909-es leleplezésekor a Békás tavaknál 70-en jelentek meg, a BÉTE túranapló itt bemutatott lapjainak tanúsága szerint. Minden aláíró ceruzát használt: golyóstoll akkor még nem volt, de töltőtoll sem. Mártogatós tollat meg nem vittek tőrára. Ezért némelyik aláírás nagyon meghalványult és bizonytalanul olvasható. A megjelentek fele lengyel volt.

TÁVIRAT

Lapszám: **61**
 Tavaszi szám: **301**

BUDAPEST 4.

Telefonszám: **482 51 54**

óra	perc	másodperc	másodperc	másodperc	másodperc	másodperc	másodperc	másodperc	másodperc
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Wachter János János-orientációje leleplezésen részt vevő rész
 nem vehető részt nem vehető leleplezésen közreműködők vagyunk
 s munkákkal hoztuk a magyar alpinizmus uttörője emlékeknek
 - dunántúli turista egyesület névben hatvan -"

1. Prof. Dr Kazimierz Panek
2. Prof. Ignacy Król
3. Dr Jan Nowicki
4. Włodzimierz Boldiref
5. Goetel Ferdynand
6. Goetel Walery
7. Władysław Wayda
8. Al. Schiele
9. Mieczysław Swierz
10. Kazimierz Schiele
11. W. Kulczyński
12. Wnosik
13. Gustaw Kolewski
14. Mieczysław Piatkowski
15. Ksawery Maszadko
16. K. Macudzinski
17. Plöckl Antal
18. Schleicher Aladár
19. Dr Jordán Károly
20. Laufer István
21. Grósz Alfréd
22. Alexander Znamiecki

MEGBOLDOGULT BAJTÁRSUK
 EMLÉKEZETÉRE A MAGAS-TATKÁBAN ÁLLITOTT

WACHTER JENŐ

EMLÉKTÁBLA

LELEPLEZÉSE 1909. AUGUSZTUS 8-ÁN

1. Pál	11.
2. János	12.
3. Károly	13.
4. István	14.
5. László	15.
6. Miklós	16.
7. Géza	17.
8. Albert	18.
9. János	19.
10. Károly	20.
11. István	21.
12. László	22.

23. Virágh Árpád	35. Horn K. Lajos
24. Schmidt Nándor	36. Mikuska Ferenc
25. Grasser Lajos	37. Dr Serényi Jenő
26. Kontur József	38. Komarnicki Román
27. Maltenlauer Nándor	39. Vigyázó János
28. Barcza Ferenc	40. Reinl Sándor
29. Schwabekhart Ottó	41. Barcza Imre
30. Fodor Mária	42. Solymár László
31. Zofia Krolowa	43. Jerzy Zulawski
32. Löwy Mór	44. Jordán Oszkár
33. Rauchwenger Ármin	45. Szeffkó Tihomér
34. Dr Lorberer Lajos	46. Hefty Gyula Andor

29. Magyarország

21. János Károly

15. Gyász

20. Köztársaság

27. Felvilágosodás

18. Barokk

19. Schmitt

30. Barokk

24. László

12. Lány

13. Rövid

27. Barokk

35. Barokk

30. Barokk

27. Barokk

28. Barokk

21. Barokk

40. Barokk

11. Barokk

12. Barokk

13. Barokk

11. Barokk

15. Barokk

16. Barokk

47. Bokonska
48. Ciesielski
49. R. Kordys
50. Dr Komarnicki Gyula
51. Dr Flora Mira Ogorek-Pankowa
52. Tadeusz Wilusz
53. Dr Jan Wilusz
54. Walerya Krause
55. Wanda Jeronimowa
56. Marjus Zaruski
57. Klemens Bachleda

Bokroska

P. Kovdy
Komarnicki Gyula

Dr. János György-Paukó

Ademir Wilusz

Dr. János Wilusz

József Tiszti

Károly Károly

Dr. János

58. Balogh László
59. Dr Fischer Miklós
vm. aljegyző Pécs
60. Balogh Pál
61. Ing. Ferlius Pawlica
62. Jan Pawlica
Exp. Akd.
63. Wladislaw Pawlica
64. Zygmunt Starzynski, Warszawa
65. Konrad Wernik, Warszawa
66. Jan Fischer, Kraków
67. Stefan Komornicki, Kraków
68. Janus Zulawski, Kraków
69. Jozef Jankowski
70. K. Pfeffer

A nevek kiböngészésénél segítségünkre volt az alá-
írások között is szereplő BARCZA FERENC nesztorunk.

58.

Handwritten signature

59. Działowski
na ulicy...

60. Jan Pawlica ^{61. Augustus Pawlica}

Jan Pawlica
Exp. 1844. ^{62. Władysław}

63. Władysław Staryński - Warszawa

64. Władysław Wank

65. Jan Fitch - Kralow

66. Władysław Wank

67. Jan Fitch - Kralow

68. Władysław Wank

10. 11. 1844.

IN MEMORIAM

dr Bertalan Károly
/1914-1978/

Búcsúzom Tőled, Berci! Így hívtunk Téged, szakosztályunk vezetőjét, mindannyiunk legjobb barátját, akivel éveken keresztül másztuk az új felfedezések ellenállhatatlan vágyát kielégítő mély zombolyokat és barlangokat. Te tanítottál minket térképezni a föld alatt, s rendszeres munkával egy magyarországi barlangkatasztert összeállítani, hogy annak az eredményével újabb barlangrendszerek felfedezését alapozzuk meg. Elég annyit említenem, hogy évekké munkád után a Te geológiai tudásod és rendszered alapján fedezték fel az immár világhíres Gombaszögi barlangot a Gömör-Tornai /Délszlovák/ Karszt területén. Saját magam is Tenéked köszönhetem, hogy megtaláltam nagyrészen életem értelmét: a geológiát, a rendszeres és logikus következtetés gyakorlását, hogy évek munkája után a Nemzetközi Geológiai Szövetség funkcionáriusa és a Magyarhoni Földtani Társulat külföldi tiszteletbeli tagja lettem. Szinte hihetetlen, hogy elmentél. De ha előveszem régi útinaplómat, érzem az idő meg nem állítható múlását, amire Te is panaszkodtál nehéz és olykor beteges életed folyamán, csak akkor én még azt nem értettem.

dr Szenes János /Hanzi/
Pozsonyból

Bertalan Károly a Budapesti Egyetem Túrlista Egyesületben kezdte pályafutását, ahol évekig a Barlangkutató szakosztály elnöke is volt. Rendszerező természete folytán mintaszerűen vezette az Egyesületi kutatási naplót, majd a magyarországi barlangok kataszterének összeállításával foglalkozott.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat elnökségének tagja, szaklapjuk szerkesztője volt. Munkásságáért a Herman Ottó emlékéremmel tüntették ki.

/Dezsényi János/

F á b r y J ó z s e f
/1905-1979/

Örökké fürge aranydiplomás vegyész mérnök társunk váratlanul távozott közülünk 74 éves korában. Már gyermekkorában eljegyezte magát a hegyekkel. Nyaranta a Bártfa körüli hegyvidéken barangolt. Eperjesen élő unokafivérével meg a Magas Tátrában túrázott. Felnőtt korában jutott el az osztrák és az olasz hegyek közé. Vonzódását a magasságokhoz mi sem bizonyítja jobban, minthogy még tengerparti üdüléseit is lehetőleg hegyi túrákkal kapcsolta össze.

/Karlócai Miklós/

P e r j é s S á n d o r
/1924-1979/

1979. szeptember 3-án elhunyt Perjés Sándor okl. mérnök tagtársunk. Perjés Sándor 1924-ben született. Tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetemen, annak Általános Mérnöki Karán végezte. Már egyetemista korában bekapcsolódott a Budapesti Egyetemi Túrlista Egyesület munkájába, s lelkes természetjáró, hegymászó, barlangász, síző, vitorlázó lett belőle. Tevékenyen kivette részét a hazai barlangok kutatásából. Jelentős munkát végzett a Mátyáshegyi barlang 1948-ban feltárt Centenáris szakaszának kutatásában és feltérképezésében is. Ezért neve is szerepel ott az emléktáblán.

/dr Sibalszky Zoltán/

d r S e b e s z t a V i l m a
/1908-1979/

Kedves Vilkónk életének 71. évében, rövid, hősies lélekkel viselt súlyos szenvedés után 1979 november 8-án elhunyt. Gyermekorvos volt, a budapesti egyetemen szerzett diplomát, majd mint ösztöndíjas egy évet töltött az Egyesült Államok klinikáin. A hegyek szeretetét a szülői házban tanulta. Édesapja, Sebeszta Kolos a Magyar Síklubnak 10 éven át volt elnöke a svájci négyezresek, a Tátra sziklacsúcsait Schwicker Richárd Fináczy Béla és Delmár Walter társaságában járta. Édesanyja a sísport-

nak egyik legelső művelője volt hazánkban. Vilkó lelkesen szeretett mindent, ami szép a természetben, éppen úgy, mint az emberi alkotásokban, de legjobban szeretete az embereket, kicsiket és öregeket egyaránt, azokat, akiken mindig tudott segíteni. Bejárta Európa minden táját, ismerte hazai erdőink és hegyeink minden zugát. Senki nem tudott úgy lelkesedni egy szép virág, egy szép táj láttán, mint ő. Halála előtt néhány héttel még kis kocsiján Tirol hegyeit járta, és kezdődő súlyos betegségével küzdve 2-3000 méter közötti magasságokat keresett fel. A mind erősebben jelentkező tünetek terveinél korábban hazakényszerítették, és az alattomos baj néhány hét alatt végzett vele. Emlékét őrzik hozzátartozói, barátai, kiránduló társai, főként pedig örökké hálás apró betegek és idős ápoltjai, akik áldozatos segítségére mindig számíthattak. Hiányozni fog nekünk.

/Kunfalvi Rezső/

dr S c h e r m a n n S z i l á r d
*/1895-1977/

Mezőgazdasági főadjunktus, a magyar hegymászó- és turistairódalom kiemelkedő alakja volt. Mint a Felvidék /Igló/ szülöttje, másik nagy szenvedélye, a botanika mellett a hegyek szeretete töltötte be életét. Elsősorban a Magyarországi Kárpát Egyesületben fejtette ki turistanevelő és honismertető tevékenységét. A MKE-nek előbb főtitkára, majd alelnöke volt. 1925-ben megindította az Egyesület hivatalos lapját, a Kárpáti Lapokat, melynek első négy évfolyamát szerkesztette. Társzerkesztője volt 1926-ban a Túristaság és Alpinizmusnak és számos cikke jelent meg a Túristák Lapjában is. A Magyar Túristaszövetségnek 1939-41-ben alelnöke, az irodalmi bizottságnak elnöke volt. A MTSz vezetőképző tanfolyamának tanára volt.

A szögescipők nyomai a Kárpátok bércein c. hatalmas munkáját az MKE hatvanadik jubileuma alkalmából állította össze. Ebben több évtizedes tanulmányai és túrái alapján ismerteti részletesen a Kárpátokat és különösen a Magas Tátrát. E munkájával maradandó emléket állított magának és útmutatást adott a természet, a hegyek rajongóinak.

/dr Kessler Hubert/

dr T u l o g d i J á n o s
/1891-1979/

Tordán született. Kolozsvárott élt gyermekkorától 1979 okt. 1-én bekövetkezett haláláig. Ott végezte iskoláit az elemitől az egyetemig, ott nevelte gimnazista diákjait, s a felszabadulás óta egyetemi hallgatóit. Természetrajz-földrajz szakos tanár volt és a földrajz tan-székvezető tanára lett. Cholnoky Jenő és Szádeczky-Kardoss Gyula voltak a mesterei. Ők szerettették meg vele a természetjárást és annak kutatását. Velük tanulmányozta a suvadásokat, folyóvölgyeket és a karsztjelenségeket. Doktori értekezését a Tordai hasadékról írta. Gleccsert a Mont Blanc-on látott először, s akkor felkereste Európa legnagyobb jégbarlangját is Salzburg közeliében. Hátizsákja, hegymászó kötele és jégcsákánya élete végéig útrakészen várta a lassanként tájrajzi múzeum-má alakult dolgozó szobája sarkában.

Pedig már 1915-ben szétroncsolta combcsontját a galicai harcokban egy puska golyó. Combja megmerevedett, és az orvosok megmondták, hogy nem fog többé járni tudni. De ő szívós akaraterejével merev lábbal is megtanult járni vaskos túristabotja segítségével. 84-szer járt a Tordai hasadékban. Utoljára éppen nekem mutatta meg ezt a csodás völgyet 1955-ben.

Az ülés még inkább nehezebbre esett, mint a járás. Hanyatt fekve írta meg tankönyveit, az "Erdély geológiáját", meg a "Természetjárók könyvét". A "Földrajzi Kislexikon" megírásában két tanítványa volt a segítségére. 85 éves volt, amikor ez megjelent. E születésnapját az egész országból összesereglett tanítványai díszbédéllel ünnepelték meg a Fellegvár helyén épült modern szállodában. Boldog volt, hogy felülről láthatta a gyors ütemben épülő-szépülő városát, Kolozsvárt - pedig már csak két ember vállára támaszkodva tudott kimenni a kertbe. Egy évvel később látását rohamosan tönkretette a zöldhályog.

Tanítványainak százai és Kalotaszeg népe végeláthatatlan sorokban kísérte el a Farkas utcából a Házsongárdi temetőbe. -Társaságunknak külföldi tiszteleti tag volt.

/dr Kádár László/

BESZÁMOLÓ '77, '78

A Ljubljánában megjelenő PLANINSKI VESTNIK 1979/6 száma a 437. oldalon szlovén nyelven ismerteti az 1977. évi Beszámolóink összefoglalóját "O MADZARSKEM ALPINIS-MU" címmel. Abban az évfolyamban csak a külföldre küldött példányokba tettünk négy nyelvű ismertetést. Az 1978. évben ezek az ismertetések már minden példányban bekötésre kerültek.

ÚJ TAGJAINK

A Hegymászó Szakosztályba 1979-ben a következők léptek be:

Bakay Eszter	egy. hallg.	1026	Bp. Riadó u.6/A
Dura Lajos	műsz.ügyint.	1025	Bp. Nagybányai u. 19.
Józsa Sándor	műsz.szerk.	1037	Bp. Remetehégyi u. 23. fsz.2.
dr Karlócai Jánosné	okl. óvónő	1026	Bp. Pasaréti u. 112
Karlócai Péter	egy.hallg.	1026	Bp - " -
Kovalik András	beszerzési csop.vez.	2040	Budaörs, Baross u. 67.
Lacza György	üzemmérnök	2096	Úröm, Rákóczi u. 3.
Péró Csaba	MTA geológus	1095	Bp. Mester u. 34.
Rockenbauer Pál	TV. rendező	2014	Csobánka, Gyöngyvirág u. 17.
Szép Jenő ifj.	egy. hallg.	1113	Bp. Tass vezér u. 20.
Szentgyörgyi Józsefné	-	1025	Bp. Pusztaszeri u. 78.
Timler Róbertné	közgazdász	1032	Bp. Váradi u.34.

**TAGJAINK MAGASHEGYI
TÚRÁI**

Magyar Turizmus Szövetség

1987

A MONTBLANC CSÚCSÁN

4807m

K á r p á t o k

MAGAS TÁTRA /Vysoké Tatry/

Alkér András
2 vendéggel

IX. 7.

IX. 8.

Kőpataki tótól Lomnici csúcs K fal III
Lomnici csúcs Ny fala, Hokejka
/Komarnicki '78 3o/D2 V-VI/

Csanádi Sándor
Dezsényi János

VI. 23.

VI. 24.

Tarajkáról Sziléziai ház
Lengyel nyereg--Felkai csúcs--Litvoro-
vi csúcs--Kisgerlachfalvi torony /2492
m/--Gerlachfalvi csorba és le a völgy-
be. Rossz időjárás miatt a Martin utat
abba kellett hagyni.

Csanádi Sándor
1 vendéggel

VI. 26.

VI. 27.

VI. 29.

Csorba tó--Felső Wahleberg tó /bivak/
Triumetal--Hrubo gerinc végig mászása
és vissza Csorba tó
Zöldtavi hegymászótábor--Wéber csúcs
ÉNy borda--Német létra--Zöldtavi tábor.

Csanádi Sándor

és lo fő az Alpesi Rózsából

IX. 3o

Kiry--Koscieliska völgy--Hala Ornak--
Tomanowa völgy--Twardy Uplaz--Ciemniak
/2o96 m/--Krzesanica /2122 m/--Kopa
Kondracka /2oo5 m/--Przel. Kondracka
/1772 m/--Giewont /19o9 m/--Kondratova
ház Kalatowki mh.

X. 1.

Kasprowy--Lilliove hágó--Swinica /23oo
m/--Swinica hágó--Hala Gasienicova--
Kurtkowiec tó--Karb hágó--Koscielec--
Mali Koscielec--Fekete tó--H. Gasienic-
ova

X. 2.

H.Gasienicova--Zawrat--Sasok útja--Ke-
reszt nyereg

X. 3.

H. Gasienicova--Skupniów--Uplaz--Kuzni-
ce--Zakopane--Mickiewicz vízesés--Roz-
toka ház

- X. 4. Mickiewicz vízés--Halas tó--Barát
völgy--Miedziane hágó--Öttavi ház--Roz-
toka ház
- X. 5. Roztoka ház--Diadém torony--Woloszyn ge-
rinc--Kereszt nyereg--Waksmundska völgy
--Roztoka ház

Fekete Antal
3 vendéggel
VIII. 18.
VIII. 19.

Podbansko--Csendes völgy és vissza
Fehér Vág a.m.--pred Hundel--Kriván
/2494 m/--Grunik--Háromforrás

Halmos Péter
egyedül
III-IV.

Vörös kulár--Sátán /2432 m/--Poprádtavi
ház /Kroutil 185,B.IV, 18o. I., 176.II./

Halmos Péter
csehszlovák vendéggel
VII.

Zöldtavi ház--Papirusz csúcs D. fal
/2436 m/ /Kroutil 201o IV./
Zöldtavi ház--Papirusz csúcs /Bocek-Sá-
dek út/ IV-V.
Zerge csúcs /Fučík Chmela út, a Stanis-
lavski út variánsa/

Berzi Lászlóval Tátra csúcs koronája /2568 m/

Kádas Sándor
3 vendéggel
VII. 14

Kőpataki tó--Késmárki csúcs a DNy élen--
Kőpataki tó /bivak/

VII. 15.

Csorba tó--Mlinica völgy--Elülső Szolisz-
kó torony

VII. 21.

Poprádi tó--Ökörhát torony /Stanislavski
ut V., majd Puskás kemény V./

VII. 22.

Sárkány fal /Puskás platnik/ VI. A. 1.

Karlócai Miklós
és Péter
VIII.17.

Szolizskó ház--Csorbai Szolizskó--Kis
Szolizskó /2336 m/--Felső Wahlenberg tó

- VIII. 18. Felső Wahlenberg tó--Furkota csúcs--Triumetal /2431 m/--Hrubo gerinc--Terrianszko tavak--Felső Wahlenberg tó II.
- VIII. 19. Felső Wahlenberg tó--Furkota csúcs--Szolizskó gerinc--Nagy Szolizskó /2414 m/--Középső Szolizskó--Szolizskó csorba--Felső Wahlenberg tó

Kisgyörgy Ádám

A Miskolci Alpin Club tagjaival, részben mint vezető túrázott; felvonót soha nem használ a Magas Tátrában

- II. 12. Poprádi tó--Olga csúcs /2212 m/ északi gerinc. Laza mély hó!
- VI. 11. Ótátrafüred--Nagyszalóki csúcs /2452 m/
- VI. 12. Kőpataki tó--Lomnici nyereg--Lomnici csúcs
- VII. 13. Ótátrafüred--Tarajka--Kistarpataki völgy --Kisnyereg hágó--Markazit torony/2611m/
- VII. 28. Jamski tó--Furkota völgy--Csorbai Szolizskó /2320 m/ majd a gerincen az Elő Szolizskóig /2370 m/ innen egy névtelen szakadékon a Furkota völgybe.
- VII. 29. Jamski tó--Kriván a jelzett úton /2494 m/. Le a Daxner résen a Kriván alatti Zöldtóhoz--Száraz völgy--Nefcer hágó--Krátka /2370 m/--Nefcer hágó--Ostra /2349 m/--Nefcer hágó--Száraz völgy--Jamski tó
- VIII. 19. Jamski tó--Furkota völgy--Lorenz hágó --Furkota csúcs /2405 m/--Triumetal /2431 m/--Lorenz hágó--Nagy Szolizskó /2404 m/--Furkota völgy--Jamski tó
- VIII. 20. Poprádi tó--Oszterva és vissza
- IX. 17. Poprádi tó--Nagy Hincótó--Koprova csúcs /2370 m/
- IX. 19. Gasienica völgy--Karab hágó--Koscielec /2159 m/--Gasienica völgy--Kasparowy--Beskid /2012 m/--Gasienica völgy
- IX. 20. Gasienica völgy--Zawrat hágó--Zawrat torony /2316 m/--Maly Kozi Wirh /2226 m/--Zamarla Turnia --Kozi Czuby /2266 m/--Kozi Wirh--Gasienica völgy

- IX. 21. Zakopane--Giewont /1909 m/
 IX. 22. Gasienica völgy--Granat csúcs /2232 m/
 --Sas orom /2175 m/--Kis Buczynowa to-
 rony /2193 m/--Kereszt nyereg--Koszysta
 /2193 m/--Kereszt nyereg--Woloszin
 /2151 m/--Zakopane

Kunfalvi Rezső

- VI. 12. Kőpataki tó--Nagy Morgás /2037 m/--
 Zöld tó--Tátralomnic
 VI. 15. Csorba tó--Szentiványi tó /2069 m/sűrű
 köd, hó
 VI. 17. Javorina--Kopa hágó /1749 m/--Belianske
 kopa--Tátralomnic
 VI. 19. Szolizskó-felvonó--Elülső Szolizskó
 /2093 m/--Furkota völgy--Csorba tó
 X. 9. Barlangliget--Hviezdon ház--Késmárki
 ház--Zöldtő--Tátralomnic
 X. 10. Tarajka--Nagyszalóki csúcs /2452 m/
 X. 12. Csorba tó--Tengerszemcsúcs /2499 m/
 X. 14. Javorina--Kopa hágó--Tátralomnic

Neidenbach Ákos

Lacza György

Táborozás a Morgás hágó alatt

- VII. 27. Stolarczik hágó--Papirusztornyok átmá-
 szása--Papirusz csúcs /2436 m/. Vissza
 a Nagy Papirusz-völgy felső katlanán
 /Komarnicki '78 13/E II. +/. Közben zi-
 vatarfront és sűrű villámlás. A haj fel-
 pöndörödött és a fém felszerelések bűg-
 tak. A sziklakuadrókon oldalirányban is
 érezhetően erősödött a töltés.
 VII. 28. Vöröstavi csúcs alatt beszállítás--Vörös-
 tavi csúcs /2425 m/ /Kroutil 2023 sz.
 út VI./
 VII. 29. Englisch csúcs /Komarnicki '78; az 5.B.
 sz. úton/ /2276 m/
 VII. 30. Karbunkulustorony /2139 m/ a kalauzban
 nem szereplő keleti falon

Pathy Nagy Ernő

IX. 6.

Tarajkáról--Szalóki tavak /1667 m/ és vissza

IX. 10.

Tarajkáról--Tarpataki vízesések--Téry ház /2015 m/ és vissza

Péror Csaba

Dezsényi Ágota

Kormos Ágnes

Pogácsás György

IV. 7.

Poprádi tó mh.--Békás tavak /bivak sátor ill. hókunyhóban/

IV. 8.

Tengerszem csúcs /Rysy normál út/ /2499 m/ és vissza /téli túra méteres hóban/

Péror Csaba

Erdélyi György

Pogácsás György

IV. 27.

Tátralomnic--Kőpataki tó /bivak/

IV. 28.

Késmárki csúcs a Bikenmajer pilléren át /Kroutil 1936/

IV. 29.

Késmárki csúcs D-fal Grósz A. út /Kroutil 1940/

Péror Csaba

2 vendéggel

X. 7.

Csorba tó--Menguszfalvi völgy--Simon torony /Kroutil 442, 436, 439/

X. 8.

Ökörhát torony D-fal Staflova út /Kroutil 398/

Péror Csaba

3 vendéggel

X. 20.

Ökörhát torony DK-borda /Kroutil 244. B/--Poprádtavi ház

X. 21.

Omladék völgy--Sárkányfal gerince a Komarnicki kéményen át /Kroutil 670/--Poprádtavi ház

X. 22.

Omladékvölgy--Puskás platnik beszállás után erős havazás miatt vissza

ALACSONY TÁTRA

/Nízke Tatry/

Fekete Antal

5 vendéggel

VI. 2.

Hopok /Chopok//2024 m/--Dereše /2004 m/--Kotliská /1937 m/--Chabenec /1955 m/--Magurka th.

VI. 3.

Turistaház--Latiborhavas /Latiborská hola/ /1643 m/--Nagyhavas /Velka Hola/ /1640 m/--Košariska /1694 m/--Nagyüstök /Velká Chochula/ /1753 m/--Prašivá--Barboriná--Koritnyica fürdő

Pathy Nagy Ernő

Budai Pedagógus

VIII. 1.

Sportkörrel

Jasná--Deményfalvi völgy /Dolina Demňovska/--Javorie hágó /1485 m/--Javorie völgy--Stiavnica völgy--Sidovske hágó--Malužina község

VII. 29.

Ördöglakodalom hágó /Čertovica Svabda/--Beňuška /1542 m/--Homolka /1660 m/--Zadná hola /1620 m/--Polomka község

NAGY FÁTRA

/Velka Fatra/

Dura Lajos

az ÉTI szakosztállyal

VII. 14.

Lipto Osada--Felső Revuca--Ploska /1532 m/--pod Borisovom th.

VII. 15.

pod Borisovom th.--Ploska--Čierny kamen /1481 m/--Borisov /1512 m/--th.

VII. 16.

th.--Suchy /1551 m/--Oszterdok /1592 m/--Krizna /1574 m/--Királykút nyereg /Kralova studna/--Királykút alatti szálló

VII. 17.

szálló--Krizna /1574 m/--Majerova skála--Krizna--szálló

VII. 18.

szálló--Smerkov /1441 m/--Blatnyica völgy--Blatnyica

- VII. 19. Blatnyica--Gágyeri völgy /Gaderska dolina/--Vlkanova--Blatnica
 VII. 20. Blatnica--Gágyeri völgy--Tlsta /1414 m/--Blatnica
 VII. 21. Blatnica--Pribóc /Pribovce/

ifj. Kalmár László

2 vendéggel

- IV. 28. Rózsahegy /Ruzomberok/--Kálvária--Smerkovica /1488 m/--Močidlo--Rakytov /1568 m/--Lipto Osada

KIS FÁTRA
 /Malá Fatra/

dr Horváth Magada

- IX. 9. Stefanová--Nagy Rózsutec /1610 m/--Kis Rózsutec--Horné Diery szurdok--Stefanová
 IX. 11. Stefanová--Tienavy szurdok--Sokolie /1170 m/--Prislop nyereg
 IX. 12. felvonó felső végállomás--Fátra Kriván /1711 m/--Kravarske /1360 m/--Zitné /1261 m/--Baraniarky /1270 m/
 IX. 13. Sulyói sziklák /Sulovské skaly/

LIPTÓI HAVASOK
 /Zapadne Tatry, Roháč/

dr Gábrriel András

- V. 25. Tresztena--Oravice th.--Juranova dolina--Bobrovec /1663 m/--Lučna /1653 m/--Zverkova th.
 V. 26. Zverkova th.--Rohács vízesés--Tri Kopi /2123 m/--Banikov /2178 m/--Prislop /2148 m/--Žiar völgy autób. áll.
 V. 27. Hrdovo autób. áll.--Bystra /2248 m/--Podbanske, Kriván szálló

id. és ifj. Kalmár László

2 vendéggel

- IX. 17. Oravica th.--Juranova dolina--Osobita /1687 m/--Zuberec
- IX. 18. Adamčula--Rakon /1879 m/--Volovec /2068 m/--Latána dolina--Zverovka th.
- IX. 19. Adamčula--Smutne Sedlo--Tri Kopi /2123 m/--Žiar völgyi autób. áll.
- IX. 20. Jalóc /Jalovec/--Babky /1566 m/--Kopa /1631 m/--Osztra /1765 m/--Sivy /1805 m/--Palenica hágó--Bobrovszki völgý--Jalóc

dr Sibalszky Zoltán

5 vendéggel

- VIII. 11. Adamčula--Rohácsi tengerszemek--Tri Kopi /2123 m/--Smutne Sedlo--Adamčula

ÁRVAI MAGURA

Fekete Antal

3 vendéggel

- VII. 28. Priszlop nyereg--Kubini havas /Kubinska Hola/ /1346 m/--Alsókubin /Dolny Kubin/--Felsőkubin /Horny Kubin/--Nagy Choc nyak /1550 m/--Jeszenő /Yes/
- VII. 29.

SZÁDELŐI VÖLGÝ

/Zádiel/

Péró Csaba

Dezsényi Ágota

Pogácsás György

- VI. 2. Sas pillér IV.
- VI. 3. "Vérmosó" 1. kötélhossz V-A₁
2. " IV
3. " II-III

RADNAI HAVASOK
/Muntii Rodenei/

dr Vizkelety László
dr Szentpéteri Tibor
2 vendéggel

VII. 23.

Prislop hágó--Prislop /1416 m/--Stiol
/1611 m/--Gargaló nyereg /Saua Garga-
lau/--Galac nyereg /Saua Galatului/--
Galac /vf. Galatului/ /2048 m/--Puzdra
mh. /cabana Puzdrele/--Borsa

KELEMEN HAVASOK
/Muntii Calimenesti/

Fekete Antal
dr Prinz Gyula
dr Puskás Elemér
.6 vendéggel

VII. 8.

Soimilor th.--Jingul Niculesti völgy--
Poina Ratecel /1172 m/--Zebrac

VII. 10.

Galonya völgy--Istenszéke /1380 m/

VII. 11.

Palotailva /Lunca Bradului/--Ilva patak
/Ilva Mare/--Pietrosz /2102 m/--Ilva
patak

Zakariás Zoltán
VIII. 6.

Gura Haiti--Magyar Negoj /Negoiul Ungu-
resc/--Retyicás /vf. Retitis/ /2021 m/--
Pietrosz /2102 m/--Majeres /vf. Maire-
sel/ /1895 m/--Tamó tető /vf. Tamau/
/1863 m/--Gura Haitii
Rendkívüli volt egy kb. 300 m²-es terü-
leten virágzó rhododendron mező augusz-
tusban!

GÖRGÉNYI HAVASOK
/Muntii Gurghiului/

Fekete Antal
dr Prinz Gyula
3 vendéggel
VII. 12.

Soimilor th.--Stinceni Neagra vm. /630
m/--Jingul Cadarenilor patak völgye--
Védkunyhó a Cadarenilor forrásnál /1150
m/--Vf. Zespazel-től északra fekvő kul-
csosház--Neagra völgy--Stinceni Neagra

GYERGYÓI HAVASOK
/Muntii Hasmasului/

dr Vizkelety László
dr Vizkelety Lászlóné
dr Szentpétery Tibor

1 vendéggel
VII. 28.

Gyilkos tó /Lacul Rosu/--Feketehagymás
/Haghimasu Negru/ /1773 m/--Fehérmező
/Piona Alba/--Nagyhagymás /Haghimasu Ma-
re/ /1792 m/--Gyilkos tó

CSALHÓ
/Ceahlau/

dr Vizkelety László
dr Szentpétery Tibor

VII. 25.

Durau--Cascade Duruitoare--Dochia mh.
/1750 m/--Toaca csúcs /1904 m/--Csalhó
fensik körtúra--Durau

Zakariás Zoltán
3 vendéggel

VIII. 7.

Ceahlau község--Nov. 7 th. /Fintinale,
1200 m/

VIII. 8.

Panaghia-Toca csúcs /1904 m/--Dochia mh.
--Ocolasu Mare /1857 m/--Nov. 7 th.

VIII. 9.

Turistaház--Durau

SÁRVULKÁNOK

dr Vizkelety László
 dr Vizkelety Lászlóné
 dr Szentpétery Tibor

VII. 31.

A Keleti Kárpátok külső övezetében Cindestitől 14 km ÉK-re Berca községből kiindulva autóval megközelített Sárvulkán igen érdekes természeti látvány. Teljesen elhagyatott vidéken állandó fortyogásban működik a kis vulkánok sokasága, melyekből a sár ereken folyik a nagy kúpról minden irányba lefelé.

KIRÁLYKŐ

/Piatra Craiului/

Neidenbach Ákos

Lacza György

1 vendéggel

III. 20.

Spirla mh. /1400 m/--Zapláz--Vladuska--Ulcior--Briul de Mizloc--vf. Caldera Ocolita /2217 m/--Pásztor csúcs /La Om/ /2239 m/--Zaplasz--Spirla 4b. /román értékelés/

III. 22.

Menedékház--Zapláz--Umerii Piatra Craiului--Padina Lenchii--Marele Grohotis--Pestera Stancului--Cerdacul Stancului--Spirla 2a. /román értékelés/

III. 23.

Menedékház--Zapláz--Pásztor csúcs /La Om/ /2239 m/ny. fal 5a. /román értékelés/

Csanádi Sándor

2 vendéggel

III. 23.

Spirla mh.--Zapláz --Umeri de Mizloc--Limeride Susui Lespezi /2114 m/--Sava Grind--La Lauturi--Zaplasz menedékház III-IV nehézségi fok

FOGARASI HAVASOK
/Muntii Fogarasului/

MTSZ. Hegymászó Bizottság, magashegyi túravezetők téli továbbképzése. Oktatók: Barakonyi Ágnes, Perge Ferenc, szakmai kísérők Gyergyószentmiklósról Wild Ferenc, Páll Tibor

Dura Lajos
Melicher Sándor

2 vendéggel

- III. 10. Alsó Porumbák /Porumbacu de Jos/--Negoj ház /1546 m/
III. 11. Menedékház--Mizgavu csúcs /2264 m/--menedékház
III. 12. Jégtechnikai gyakorlatok Sarata völgyben
III. 13. Jégtechnikai gyakorlatok Serbota vízésésen
III. 14. Menedékház--Negoj csúcs /vf. Negoi/ /2535 m/
III. 15. Menedékház--Serbota csúcs /2331 m/--mh.
III. 16. Sígyakorlatok a ház környékén
III. 17.
III. 18. Menedékház--Alsó Porumbák

ifj. Kalmár László

14 vendéggel /Budapest Tourist szervezése/

- VI. 21. Poina Neamtului--Cabana Barcaciui /1550 m/--Negoj menedékház
VI. 22. Menedékház--Serbota csúcs /2331 m/--mh.
VI. 25. Menedékház--Sarata völgy--Pásztorrés /Strunga Ciobanului/--Kalcun tó /Lacul Kaltun/--Lajtácska csúcs /Laitei/ /2390 m/--Bilea tavi ház /cabana Bilea lac/ /2034 m/
VI. 28. Menedékház--Netedul csúcs /2234 m/--Vajuga üst /Caldera Vaiga/--Vadász csúcs /vf. Vinatoare lui/ Butuánu /2507 m/--Zerge tó /Lacul Capra/--Zergetavi csúcs /vf. Iezerul Caprei/ /2417 m/--Paltin csúcs /vf. Paltinul/ /2398 m/--Paltin torony /Turnul Paltinului/--Bilea ház

PARING

Halmágyi Ottó

5 vendéggel

VIII. 18-22. Petrozsény /Petrosani/--Cirja /2402 m/
vf. Stoenita /2410 m/--vf. Gemanarea
/2432 m/--Paringul Mare /2518 m/--Gru-
ul /2345 m/--Piclesa /2372 m/--Iesul
/2361 m/--Piatra Taiata /2302 m/--Obi-
silia Lotrului mh.

VIII. 23. Coasta Lui Rus /2306 m/--Jiet völgy--
Jiet

BIHAR HEGYSÉG
/Muntii Apuseni/

Fekete Antal

3 hazai és 14 erdélyi

vendéggel

VII. 20 Aranyosi kemping--Öreg Bihar /1849 m/
--Aranyosi kemping.

B a l k á n f é l s z i g e t

PIRIN

Dura Lajos

MTSZ. Hegymászó Bizottsága túrája

8 vendéggel

- VIII. 7. Banderica ház /1810 m/--Vihren ház
--Muratov katlan /2500 m/
VIII. 8. 1. tábor /2350 m/--Hvojnati /2635 m/--
Kabata nyereg /2560 m/--Vihren /2914 m/
--Premkata nyereg /2660 m/--Kutela
/2908 m/--Koncseto /2814 m/--Banski
Suhodol /2884 m/--Premkata nyereg--
Kazana /2445 m/--Vihren-- 1. tábor.
VIII. 9. 1. tábor--Muratov csúcs /2669 m/--Ban-
deriska porta /2500 m/--Doncsovi Ka-
rauli /2632 m/-- 1. tábor
VIII. 10. 1. tábor--Banderica patak /2200 m/--
Todorina porta /2580 m/--Todorin /2746
m/--Baslijski preval /2550 m/--Tipic
I. csúcs /2642 m/--Zsabesko tó--Vih-
ren ház-- 1. tábor

- VIII. 11. 1. tábor--Baderica patak /2200 m/--Basiljski preval /2550 m/--Tipic /2642 m/--Prevlaski csukar /2605 m/--Csajrski cirkusz /2450 m/
 VIII. 13. 2. tábor /2450 m/--Mozgoviska porta /2530 m/--Tevnó tó /2512 m/--Kraleovorski preval /2580 m/--3. tábor
 VIII. 14. 3. tábor /2000 m/--Kamenica /2816 m/--3. tábor
 VIII. 15. 3. tábor--Pirin ház /1640 m/--Rozsen--Melnik /200 m/

dr Gábrriel András

- VII. 10. Popina laka /1240 m/--Begovica th.--Tevno ezero /2515 m/
 VII. 11. Tevno ezero--Momin dvor /2730 m/--Dzsenegal porta /2480 m/--Polezsán /2851 m/--Gazej völgy--Demjanica th.
 VII. 12. Demjanica ház--Todorina porta /2580 m/--Vihren ház /1950 m/--Vihren /2915 m/--Kutela /2908 m/--Banski suhodol /2884 m/--Koncseto bivak /2760 m/
 VII. 14. Koncseto--Bajuvi dupki /2821 m/--Javorov ház /1740 m/--Razlog /850 m/

PREJN

dr Gábrriel András

- VII. 1. Glogošnica /160 m/--Milanova koliba /kb. 1700 m/
 VII. 2. Milanova koliba--Cetina /1992 m/--Glogošnica

KOMOVI

dr Gábrriel András

- VII. 5. Trešnjevik hágó /1520 m/--Vasojevic pász-tortelep /1725 m/
 VII. 6. Vasojevic pásztortelep--Vasojevic Kom. /2460 m/--Trešnjevik hágó

SAR PLANINA

dr Gábrriel András

VII. 8. Prevalac hágó /1515 m/--Bisztrice
/2450 m/--Čausica /2640 m/--Jezerce
/2604 m/--Brezovica /912 m/

RODOPE

dr Gábrriel András

VII. 16. Pamporovo busz m.á. /1620 m/--Sznezsanka
/1926 m/--Szomoljani tavak /1526 m/
--Szomoljan /960 m/

N y u g a t i A l p o k

MONT BLANC

Barakonyi Ágnes

Bucsek Henrik

VIII. 9-10. Tete Rouse ház /3167 m/--Gôuter ház
/szállás/--Dom du Gôuter /4304 m/--Val-
lot ház és tovább a Mont Blanc tetőél
felszökéséig kb. 4650 m-ig. Innen szél-
vihar miatt visszafordulás, azonos ú-
ton le.

Csanádi Sándor

1 vendéggel

VIII. 7. Chamonix--Les Houches /vasúton/- kötél-
és hegyvasúton 2370 m-ig--Rouse ház--
Gôuter ház /3817 m/- éjszakázás
VIII. 8. Dom du Gôuter--Vallot védkunyhó /4362
m/--Bosses orom--MONT BLANC /4807 m/ és
vissza Chamonixba.

Halmos Péter

VIII. 7.

Gôuter házból normál úton egyedül, a
MONT BLANC /4807 m/. A jó hóviszonyok
miatt könnyű túra.

Kiséry László
feleségével

VII. 27.

Gyalogtura Chamonix-ból a Mer de Glace
gleccserhez. Útvonal: Chamonix--Chemin
du Montenvers--Hotel Montenvers--Mer de
Glace--és föl a Plan de l'Aiguille
nyergébe /2204 m/ majd vissza.

Perge Ferenc
BSE tagokkal

VIII. 7.

Chamonix--Les Houches--GouÛter ház, rész-
ben vasúttal, szállás

VIII. 8.

normál úton a MONT BLANC /4807 m/, visz-
sza a Bosson gleccseren át. Kiváló idő-
A svájci túristaházak és campingek ellá-
tása a nagy forgalom ellenére kiváló.
A franciáknál az ellátás romlott és
csúcsidőben igen rossz.

BERNER OBERLAND

Adler-RácZ József

VII. 30.

Col du Pillonból kötélvasúton a Tête
aux Chamôisra /2526 m/. Gyalog le a
Tête és az Oldershorn közötti nyeregbe
a Cabane des Diablerets házhoz /2486 m/

VII. 31.

Oldershorn oldalában--Tsanfleuron nye-
reg, majd a Les Diablerets csúcsgerin-
cének első keleti kiemelkedése /3109 m/
Vissza ugyanazon az úton. Néhány nappal
korábban havazott. Az útvonalon fárasztóan járható hó feküdt. - Társam nem volt. Csak egy magányos hegymászőt láttam a Les Diablerets-n.

VIII. 5.

Iffigenalpról /1586 m/ egyedül mentem
fel az Iffigen völgyben álló Windhorn
házhoz /2301 m/

VIII. 6.

Egy berni hegymászőval indultam. A Dun-
gel gleccseren a 2912 m-en álló szikla-
fej Ny-i lába mellett a Ténéhét glecs-
cserre léptünk. Ezen értük el a csúcs-

gerinc szikláit. 50 m-es kitett él után a Wildhorn-on álltunk /3247 m/. Vissza azonos úton, de elkerültük a Dungel gleccser alsó sima jégfelületét.

Barakonyi Ágnes
két vendéggel

VII. 25. Jungfrauojoch /3454 m/--Mönch /4099 m/
Normál út a DK gerincen és vissza.

Csanádi Sándor
vendégekkel

VII. 27. Grindenwald camping--Kleine Scheidegg
--Jungfrauojoch /hegyvasúttal/--Jung-
frau /4158 m/--vissza a Jungfrauojoch-
ban bivak. II. nehézség, a normál út-
ban 20 m-es jégfal V.

VII. 28. Jungfrauojoch--Mönch /4099 m/--Mönch-
joch--Jungfrauojoch bivak. I. nehézség

VII. 29. Jungfrauojoch--Mönchjoch--Mönch ÉK ge-
rinc--Eiger DNY borda--Eiger Ny fala--
Eiger Ny borda--Eiger /3970 m/ és visz-
sza a Jungfrauojochba --Grindenwald /
hegyvasúttal/ III. nehézség.

Halmos Péter
feleségével

VII. 25. Lauterbrunnen camping /796 m/--Jung-
frauojoch fogaskerekűvel--normál úton
Jungfrau /4158 m/ és vissza a Jochba.

VII. 26. Jungfrauojoch--normál úton a Mönch
/4099 m/ /Bucsek Henrik és Perge Fe-
renc is/

VII. 27. Jungfrauojoch--Mönch a DK pilléren. Ka-
lauzsszerint II-III. A második szikla
felszökést nem lehet elkerülni. Itt
25 m IV-V.

Neidenbach Ákos
vendéggel

VII. 28.

Kleine Scheidegg-től gyalog az Eiger-
gleccser állomásig. Beszállás 2220 m-en
a Ny. falba 9.30-kor, érkezés az Eiger
csúcsára 16.30-kor, vissza azonos útvo-
nalon. Érk. a Kleine Scheideggre 21.30-
kor, bivak. 1750 m szintkülönbség, fel-
felé 7 ó, le 4.5 ó /Dr H. Dübi: Berner
Alpen 162 út, 139. old./.

Perge Ferenc
BSE tagokkal

VII. 25.

Lauterbrunnen--Mürren, vasúttal Mürren-
Schilthorn--Mürren magashegyi vándorlás.
Lauterbrunnen--Jungfrauoch vasút Jung-
frauoch--Mönch /4099 m/--Jungfrauoch
normál út 5 ó. II. nehézség.

VII. 26.

Tálos Zoltán
3 barátjával

VII. 29.

Fieschergleccser. Feljutási kísérlet a
Finsteraarhorn-Hüttébe a jelzett piros
úton, azonban az erőműépítés és a föld-
csuszamlás, valamint a rendkívül kevés
hó miatt a szokásos útvonal /9-11 ó/
rendkívül veszélyes és nehezen felismer-
hető, teljesen elhanyagolt. A Hüttét az
Egghorn vasúttal közelítik meg.

VII. 30.

VII. 31.

Pihenőnap
Fieschertal--Fiesch--Kühlboden /felvonó/
--Märjelenalps--Aletschgleccser--Konkordia-
Hütte /2840 m/

VIII. 1.

Konkordia-Hütte--Grünhornlücke /3289 m/-
-Konkordia-Hütte. /Aklimatizációs túra,
lavinák miatt csúcskísérlet nélkül./

VIII. 2.

Konkordia-Hütte--Jungfrauoch--Ober-
Mönchjoch /3629 m/--Mönch OSO Grat /4099
m/ Königer: Berner Alpen 356 sz. túra II.
--Jungfrauoch--Konkordia-Hütte. Az utol-
só kötélhossz hóvihár miatt félbeszakadt.

WALLISI ALPOK

Barakonyi Ágnes

Bucsek Henrik

1 vendéggel

VII. 31.

Gandegg Hütte /3029 m/--Theudulpass--
Breithorn /4165 m/ normál úton és
vissza.

VIII. 5.

Fluhalp /2616 m/--Adler gleccser /3600
m-ig/. Gleccsertúra.

Halmos Péter

VII. 28.

Hörnli ház--Matterhorn /4477 m/ és
vissza. Rossz idő miatt alvás a Sol-
vay házban. Túratárs egy vendég.

VII. 31.

Monterosa ház--Monte Rosa és vissza,
a feleségével.

Karlovitcz Kristóf

Kelemen Pongrác

VII.

Gk-val az Aosta völgybe, Valtournanche-
Breuil--Cervinia. Innen aklimatizáci-
ós utak Mount Rous /3200 m/ II. szikla-
gerinc Breithorn /4165 m/ a Plateau
Rosa felől, addig felvonóval. A Pla-
teau Rosan négy nap síelés.

VII. 14.

Cervinia--Rifuggio Duca Abbruzzi--Rif.
Carrell /3800 m/ a Matterhorn gerin-
cén. Rossz idő miatt várakozás 15 és
16-án.

VII. 17.

Matterhorn /4477 m/ és vissza a Car-
rell házig. A Matterhorn gerinctúra
az olasz oldalról ajánlható a kellemes
kőzet, a kisebb forgalom és az olcsóbb
megélhetés miatt. Az Abbruzzi ház még
zárva volt, de a Carrell mindennel el
volt látva, gázzal is.

Neidenbach Ákos
Csanádi Sándor
vendégekkel

VIII. 2.

Indulás a Hörnli házból /3260 m/- A Solvay háznál erős a szél és az eljegesedés. A csoportból 6 fő eléri a Matterhorn /4477 m/ mindkét csúcsát. Visszafelé Váll és a Solvay ház között Szalay Ákos lezuhant a K falba... A Solvay házból rádiókapcsolat és ott éjszakázás.

VIII. 3.

Vissza a Hörnli házba. - Többen kegyeletből úgy döntöttek, hogy nem folytatják túráikat. /Dr H. Dübí: Walliser Alpen 4. sz. ut 286. o./

Perge Ferenc
3 túratárssal

VII. 30.

Roten Boden vá.-tól Monte Rosa ház és gleccsertúra.

VII. 31.

Monte Rosa ház--Monte Rosa /4634 m/ és vissza.

Tálos Zoltán
barátaival

VIII. 3.

Konkordia Hütte--Aletschgleccser--Kühlboden--Fiesch--Randa /bivak/

VIII. 4.

Randa--Zermatt--Gornergrat--Roten Boden--Monte Rosa Hütte /2795 m/

VIII. 5.

Monte Rosa Hütte--Monte Rosa /Dufour Spitze, 4634 m/ normál út; /Franz Köninger: Walliser Alpen - 139 sz. útvonal/ és vissza.

BERNINA CSOPORT

dr Dworák József

VIII. 12.

Pontresina vá.-tól indultam a Rosegg völgybe. A gleccser mentén 13 órára értem a Coaz házhoz /2610 m/. Pihenő után a Fuorcla Surley /2755 m/ vettem

az utamat, majd ismét a Rosegg völgy-
be ereszkedtem le. A túrát egyedül tet-
tem meg. /30 km és 1300 m szintkülönb-
ség/.

ORTLER

dr. Dworák József

VIII. 13.

Suldenből kötélvasúttal 2624 m-re. Sul-
den hágó - innen Alber családdal to-
vább Casati Hütte /3267 m/--Cevedale
csúcsa /3778 m/ és vissza. /20 km és
1250 m szintkülönbség/

K e l e t i A l p o k

ARLBERG

Szentgyörgyi József
feleségével

VIII. 21.

St. Anton /1300 m/--Moos Tal a felső
Rossfall Alpeig /1900 m/ és vissza.

ÖTZTALI ALPOK

Szentgyörgyi József
feleségével

VIII. 8.

Kiindulás mindig a Serfaus-ból, 1427 m
A 10-es úton Erdpiramiden /1500 m/--
Komperdell-Wiese /1910 m/. Vissza a 9-
es úton, a Bifang-on át.

VIII. 10.

Felvonóval a Kölner-Haus-ig /1965 m/--
Plansek /2365 m/. Vissza gyalog.

VIII. 11.

a Madátsen /1509 m/ érintésével a 12-
es úton Michelskopf körül Galmotz-Wie-
se, Observatorium /1829 m/. Vissza a
11-es úton.

VIII. 13.

Felvonóval a Kölnerhausig, innen ülő-
felvonóval a Lazidkopfra /2346 m/. To-
vább gyalog a Scheidre /2429 m/, majd a
Furgler oldalán Kitzköpfle /2505 m/

Lemenet a Furgler-See-hez /2458 m/, onnan a Kölnerhausig.

- VIII. 16. A 8-as úton a Beutelkopf-on /1784 m/ a Sattelkopf alatti nyeregig /2200 m/. Vissza a Königsleit-en a 8/b úton

STUBAI ALPOK

Szentgyörgyi József
feleségével és

1 vendéggel

VIII. 1.

Kiindulás: Gries im Sellrain, 1238 m
Gépkocsival Juifenau felé 1350 m-ig, onnan Juifenau-alm /2010 m/--Windegg oldal /2250 m/, vissza ugyanúgy.

VIII. 2.

Gépkocsival Gleiserhöfe /1662 m/, innen Neue Pforzheimer-Hütte /2308 m/ és tovább még a Gleischerjoch felé a Wulfeskar elágazásig /2450 m/. Vissza ugyanezen az úton.

BERCHTESGADENI ALPOK

Csanádi Sándor
Szathmáry Imre
és 4 vendég

VII. 22.

Berchtesgaden--Königsee /602 m/--Watzmannhaus--Watzmann Hoheck /2652 m/--Watzmann Mittelspitze /2714 m/ és vissza, normál út, I-II nehézség.

MAGAS TAUERN

Neidenbach Ákos
Csanádi Sándor
Szathmáry Imre
vendégekkel

VII. 18.

Mooserboden /1962 m/Fritz Moravetz magashegyi mászóiskolából--Grosse Griesskogel /3065 m/. Nevek a csucsdobozba. /Magas Tauern utikalauz, R. Rother, München, 944. Ostanstieg--"Sedelgrat" I. normál u. 2 ó.

Neidenbach Ákos
Csanádi Sándor

VII. 19.

Mooserboden--Schwaiger Haus--Hinterer és Oberer Fochezkopf--Kaindlgrat /beszállás/ Grosses Weissbachhorn /3570 m/ /Magas Tauern utikalauz

776. NWGrat-"Kaindlgrat" I nehézség,
normál út/. A Wiesbachhorn és Bratschenkopf közötti firnplatón átmenet a Bratschenkopf beszálláshoz. Hinterer Bratschenkopf /3412 m/ és vissza Mooserbodenba. /757. NOAnstieg I nehézség normál út 414 o./

SCHLADMINGI ALPOK

Karlócai Miklós
VIII. 1.

Planai /1900 m/--Krahbergzinken /2134 m/--Seerieszinken /2221 m/ és vissza. Hegyi vándorlás.

JULI ALPOK

dr Horváth Magada
vendégekkel

VIII. 9-10.

Utazás vonattal és autóbusszal Krajnska Gorába. Felmenet a Krnica-házhoz /kb. 1200 m/

VIII. 11.

Krnica-ház-Spik csúcsa /2472 m/ oda-vissza, gyalogtúra - biztosított mászóút.

VIII. 13.

Krnica-ház--Pogačnikov-dom /2052 m/, felemenet biztosított mászóúton

VIII. 15.

Pogačnikov-dom--Škrlatiča /2738 m/,oda-vissza biztosított mászóúton

VIII. 16.

Pogačnikov-dom--Razor nyereg /kb. 2500 m/--Vrsic-hágó /1620 m/, részben biztosított mászóúton, átmenet házból házba

VIII. 17.

A Prisojnik /2547 m/ megmászása a sziklaablakon át, biztosított mászóúton

VIII. 19.

Lemenet a Vrsic hg-ből Krajnska Gorába.

dr Sibalszky Zoltán
dr Tass Viktor
vendégekkel

II. 24-III.4.

Krajnska Gorából sífelvonóval Vitrac. Sfutak a Vitrac 1565 m-es csúcsától Krajnska Goráig

- II. 28. Krajnska Gora--Bled--Bohinji tó /gk-
val/ onnan drótkötélpályán a Vogel szál-
lóiig /1535 m/. Túrasíelés a Vogel fenn-
síkon és vissza a tóhoz. Rossz látási
viszonyok. Az alsó szakasz eljegesedett

DOLOMITOK

dr Kovács Sándor
2 vendéggel

VII. 5.

Passo Pordoi /2242 m/--Forcada Pordoi
/2848 m/--Sass Pordoi /2952 m/--Piz
Boé /3152 m/

VII. 6.

Rif. Pian Fiacconi /2700 m/--Marmolada-
gleccser--Marmolada É-i gerinc--Punta
di Penia /3342 m/ /I.-II./

K a u k á z u s

ELBRUSZ CSOPORT

Alkér András túravezető összefoglalása

Berzi László

Juhász Árpád

Juhász Erika

dr Kádas Sándor

Péró Csaba

Pogácsás György

Sára György és még

öten az FTSK-ból

III. 1-21. A Cseget csúcs és az Elbrusz első
téli magyar megmásítása

III. 4. Érkezés a Bakszán völgy végén álló Cseget
szállóba

III. 5-8. A 2000 m és 3200 m közötti régióban akli-
matizálódás. Az aklimatizációs mozgást jó-
részt sífelszerelésünk kipróbálásával, sí-
zéssel töltöttük, egyrészt a Cseget liftek
környékén, másrészt az Elbrusz alatti Mir
állomás körzetében. Sífelszerelésünk hazai
viszonylatban kiemelkedően jó, azonban a

helyszínen a sízetlen, változó minőségű hóban /porhótól üvegjéig/ tapasztaltuk korlátait. Az igen magas /1 m körüli/ buckák között csak a rövid lécz, a jégen a hosszabb lécz alkalmas. A nagy hidegben a felmenethez szükséges dupla hegyászó bakancsot nem lehet átcserelni a műanyag sícipőre, ugyanis merevre fagy, használhatatlanná válik.

- III. 8. dr Krafft Walter és Péro Csaba végigmásszák a Cseget csúcs K gerincét a csúcsig /3765 m/ 14.5 óra, II. nehézség

x x x

Az Elbrusz mászására mindössze négy napot kaptunk, ami már kezdetben is kevésnek látszott arra, hogy szervezetünk 5000 méterre aklimatizálódjék és ezáltal a lesízés legfontosabb feltétele meglegyen.

- III. 9. Busszal és felvonóval a Mirbe /3500 m/. 6 ágyas, enyhén fűtött szobák, főzővel olvasztott hólé. Aznap egy forduló felszerelés a Prijut 11-be /4100 m/. A csapat egy része gyalog, másik része sílécen, szőrmével, a harmadik része pedig síből készített szánt vonatva ment fel. Felmenet 2-4 óra, lejövet léccel 20 perc.

- III.10. Ébresztő 6-kor, indulás 7-kor. A szőrmés felvonulás bizonyul a leggyorsabbnak és leggazdaságosabbnak. Prjut 11-be érkezés 9-11 óra között. Rövid pihenő után sível vagy gyalog a Pasztuhov szikla felé. Igen szeles hűvös idő, változó felhőzettel. Péro Csaba, Kádas Sándor és Berzi László 4800-ig feljutott, a többiek a 4500-as magasságot voltak képesek elérni. Az aklimatizációs célú túrán fontos volt betartani a szervezet mérsékelt szintű fizikai megterhelését, hogy ezáltal a lehető leggyorsabban szokja meg az új magasságot.

- III.11. Az első 4000 fölötti éjszaka érezte hatását. Többen a magashegyi betegség enyhe tüneteiről panaszkodtak /fejfájás, levertség, gyomorbántalmak stb./.

Aklimatizációs túrák felfelé, csomagolás csúcstámadáshoz. Sízés a Pasztuhov sziklák körzetéből. Az üvegjég, a nem teljes aklimatizáció és a már említett felszerelésbeli hiányosságok lehetetlenné teszik a feljebb jutást sível. A 4900-as körzetből végrehajtott lesízés /Kádas, Krafft, Kálló, Juhász Árpád, Juhász Erika, Pogácsás, Alkér/ így is eredeti, újszerű vállalkozás, mindenképpen követendő irány.

III.12. Ébresztő 5-kor, indulás 6-kor. Öltözet: Dupla-bakancs, hágóvas, széladrág, gyapjú pulóver, pehelykabát, gyapjú sapka, gyapjú maszk, gleccser szemüveg, sítot és jégcsákány. Felszerelés: hátizsák, HEM, mentőtakaró, tea, csokoládé, néhány kötél, kötélgyűrű és karabiner. Viszonylag gyorsan /2 óra/ elérjük a Pasztuhov sziklákat, ahonnan a ködös-szeles -35° C hőmérsékletű időben a tempó lelassul. Egy lépéshez két légvétel kell. Az utat a köd miatt a jégbe ásott zászlókkal jelezzük. A nyeret 13 - 15,30 között mindenki elérte. 13 - 14 között még lehetett a csúcsra menni, később már nem. Berzi szőlóban kirobbanó formában megmássza a Ny-i csúcs jégfalát és feljut az ELBRUSZ 5642 m-es Ny-i csúcsára. A csúcsmászás hitelül lehozza az előtte a csúcson járt válogatott, Borisz Sztugyenij bejegyzését a csúcnaplóból. Krafft, Kádas és Péro Valentinnal feljut az ELBRUSZ 5633 m-es K-i csúcsára.

A két csúcs közötti nyeregig mennek, érkezésük sorrendjében: dr Kálló, Alkér, Szabó, Juhász, Pogácsás és Sára, Borisz Karablinnal. Leérkezés 16 - 19 óra között.

III.13. Levonulás, többségében sílécen a szintben 2200 m-el, távban 18 km-el lejjebb fekvő Cseget szállóba. A csapatból Alkér a teljes felszerelést mindvégig magával vitte. Pogácsás a felvonó aljáig /kb. 2000 m szint/. A többiek a felvonót és a buszt igénybevették a szállításra, nem csökkentve ezzel a lesízés értékét.

Tapasztalatok és eredmények:

1. Sikeres volt mindkét csúcs első téli magyar megmásása.
2. Konkrét tapasztalatokra tettünk szert a sítáborban, amelynek - jelentősége ellenére - ez volt az első magyar rendezvénye.
3. Kivilágított felszerelésünk számos hiányossága, amelyeket a soronkövetkező hasonló vállalkozásig pótolni kell.
4. Az 5000 méteres magasságban kellő aklimatizáció hiányában kiütköztek a hazai, elsősorban futó- és állóképességi felkészülés hiányosságai. A jövőben az eredményes szereplés érdekében a résztvevők rendszeres edzőmunkája elengedhetetlen.

E g y é b

SPITZBERGÁK
/norvégül: SVALBARD/

Skerletz Iván
svéd és dán
turistákkal
VII. hóban

Osló--Trondheim--Narvik--Tromsø utvonalon repülővel a Spitzbergák "fővárosába", Longyearbyen-be. Itt a hajóra várakozás ideje alatt gyalogturák a környező völgyekbe, pl. Nordsekiöldtöppén 1015 m. Longyearbyenből hajóval az álló jég határáig /a 80. szélességi fokig/ és vissza a világ legészakibb állandó településére, Ny-Ålesund-ba. Kirándulások, túrák Ny-Ålesund-ból:

Gyalog:

- Ny-Berteltöppén /808 m/, 400 m felett már csak hágóvassal!
- Környező madárhegyek meglátogatása.

Motoros gumicsónakkal:

- A településsel szemben fekvő Blomstrand-halvöya félsziget felkersése.
- Több kisebb-nagyobb csónakut - a jegesmedve veszély miatt puskával - a jégtáblákkal és jéghegyekkel borított Kongssfjordon.
- Átkelés a Krossfjord végén lévő Mitra-fokra. Itt 5 napig kisebb utak a környéken, és a Mitra félsziget keresztezése egyedül /15 km/, utvonala: Diesetelva--Scoresby gerinc /kb. 550 m/--Ebeltoftthamna, majd gumicsónakkal vissza Ny-Ålesund-ba.

SKANDINÁVIA

Kunfalvi Rezső

VIII. 1.

VIII. 7.

VIII. 15.

Abisko--Nuolja /1163 m/ 900 m-ig felvonóval
Tromsø--Fløifell /792 m/400 m-ig felvonóval
Svolvær /0 m/--Fløyfell /569 m/ és vissza.
Helyenként könnyebb mászás. Meredek bozót és fű.

- VIII. 17. Digermüllen /0 m/--Digermüllenkullen /450 m/ és vissza. Tengerszinttől bozótos, süppedős terep
- VIII. 21. Andalsnes /0 m/--Nesaksla /715 m/ és vissza. Tengerszinttől meredek sziklás terep, kisebb mászórészletek.

ELBAI HOMOKKÖVEK
/Rathen körzetében/

dr Kádas Sándor
vendégekkel

V. 26-27.

Gansfels és Ganskopf sziklatömbön különböző nehézségű mászóutak: egy II, három III, egy III+, két IV-es ut.

Sára György
Berzi László
Dezsényi Ágota
Kormos Ágnes

Máj Jakab
Máj Jakabné
Orbán Pál
Pogácsás György

- X. 18. 118 Feldwand Alterweg I.
X. 20. 116 Honigsteinkopf N. O. Weg I.
120 Westlicher Feldkopf Alterweg I.
115 Maiturm, Westriss IV.
115 Maiturm N. W. Kante V.
118 Türkenkopf Alterweg III.
122 Talwachter Schuster Weg II.
Hübner Weg IV.
- X. 21. 122 Talwachter Schusterweg Variante III.
115 Maiturm Alterweg I.
Nordostweg V.
Nordweg
108 Lokomotiv Dom, Perry Schmith Weg III.
109 Lokomotiv Esse, Überfall V.
109 Lokomotiv Esse, Lamriss Variante V.
118 Feldwand Alterweg I.
Nordkamin II.
Südkamin III.
- X. 22. 67 Hinterer Gansfels N. W. Weg IV.
72 Gansscheibe Alterweg V.

A felsorolt utak megmászása alternatív módon történt, mivel a rendelkezésre álló idő alatt nem lehetett valamenynyit mindenkinek végigmászni. /Besorolások a Kletterführer szerint/.

STROMBOLI

dr Puskás Elemér

IX. 23-24

A vulkán 926 m-re emelkedik a tenger színe fölé. Éjjelezés és színes felvételek készítése a hegyen./További részleteket lásd a dec. 7-i előadás összefoglalójában./

KRÉTA

dr Puskás Elemér

egy vendéggel

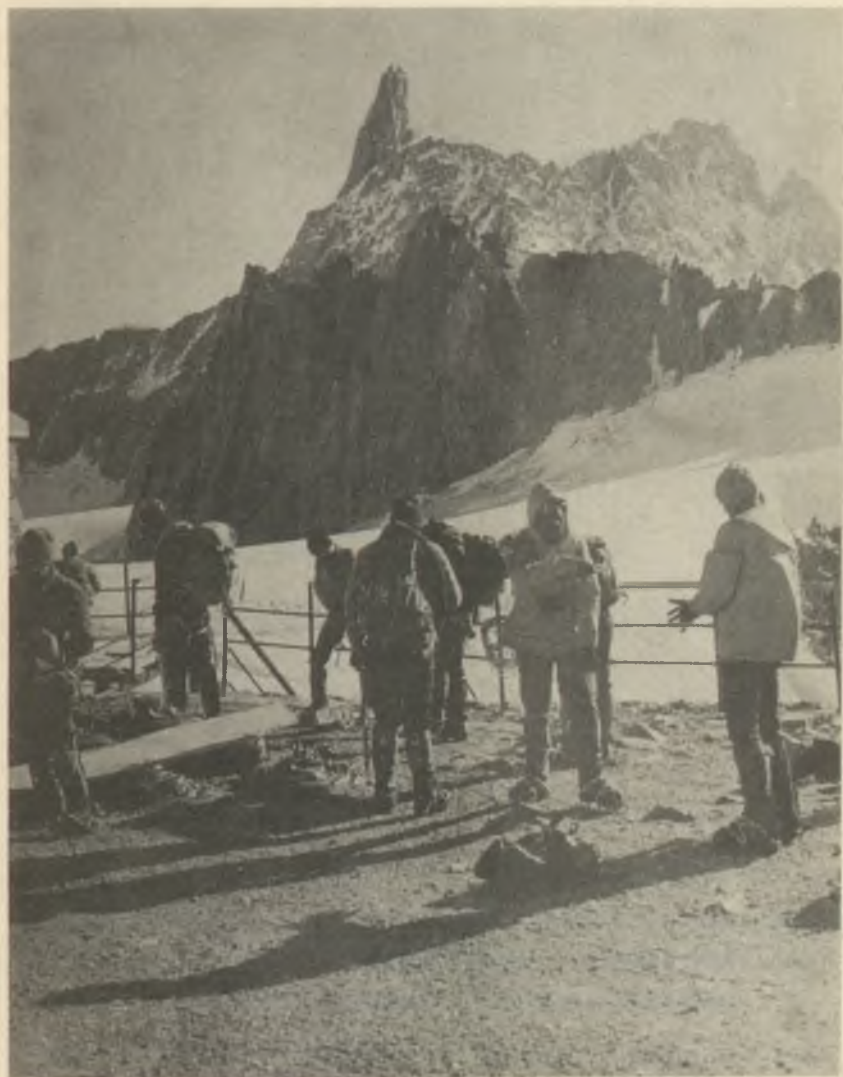
X. 12-13.

Kréta sziget K. részén a Lefka Ori hegységben Omalos-tól indul délfelé a 18 km-es Samariai szakadék. Ez a szurdokvölgy többszáz méter magas szikla szegélyével Európa leghosszabb ilyen természeti szépsége. A gyalogtura Omalosból indult s a Libyai tengernél, Aghia Roumeliben ért véget. Az alsó szakasz a legkeskenyebb, néhol mindössze 10-12 m széles. Néhány helyen az ösvényt víz borította.

MADAGASZKÁR

dr Balázs Dénes

Több mint három hónapos utazás keretében körülutazta és bebarangolta a szigetet. Élményeiről szakosztályunknak külön előadást fog tartani.

AIGUILLE / DENT / du GÉANT
4013 m és a
ROCHFORT - GERINC

Készült a Tempó Sokszorosítóban, 1980-1519, rotaprint
eljárással, 6 1/4 iv terjedelemben. Példányszám: 500.
A kiadásért felel: a Magyar Földrajzi Társaság.

